

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska ledaja celetno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje ital. izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A.

SILOVENECE

NAROČITE SLOVENCEV KOLEDAR
ki bo najlepša knjiga letošnjega leta!
Za naročnike naših listov bo stal le 20.- LIR

raja nedeljska in dneva po prazniku.
Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Amministratore: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiali: Novo mesto.

Bollettino No 914

Nuovi duri colpi alle navi nemiche

Un transatlantico e due mercantili affondati nelle acque algerine — Un cacciatorpediniere e un piroscafo colati a picco

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

In Cirenaica il maltempo ha limitato l'attività terrestre e aerea da ambo le parti.

Intensificata azione di pattuglie nel settore tunisino; la caccia italiana abbatté uno Spitfire in combattimento.

Nelle acque algerine nostre formazioni di aerosiluranti, operando in successive ondate contro un convoglio nemico, affondavano un transatlantico di 20.000 tonnellate, un mercantile di 6.000 e un terzo di medio tonnellaggio.

Le suddette formazioni erano al comando del maggiore Francesco Campello, del capitano Giuseppe Zuccati, del tenente Alessandro Setti, del tenente Giovanni Scarpato e del sottotenente Romano Bazza.

Due nostri velivoli non sono tornati alle basi dalle varie missioni di guerra.

Un sommergibile, comandato dal tenente di vascello Mario Priggione, forzata la rada di Bougie, ha lanciato a distanza ravvicinata tre siluri contro un cacciatorpediniere colandolo a picco.

Altro sommergibile al comando del tenente di vascello Alpinolo Cinti, intercettava al largo di Capo De Fer (Algeria) una formazione avversaria, silurando un piroscafo di grosso tonnellaggio che si inabissava.

A tarda sera del 24 aerei nemici hanno sorvolato il cielo di Trapani. Le batterie contraeree, prontamente entrate in azione, facevano precipitare un Blenheim, due componenti del cui equipaggio venivano catturati.

Kraljevski par med ranjenci

Rim, 25. nov. AS. Kralj in Cesar ter Kraljica in Cesarica sta večer obiskala bolnišnico Rdečega križa »Kraljica Helen« in se prisrčno in prijateljsko pogovarjala s častniki in vojaki, ranjenimi v vojni. Visoka gosta sta imela za vse besede plemenite tolažbe, kar je pri hrabrih ranjenih vzbudilo čustva globoke ganjenosti in toplega navdušenja.

Knez Piemontski v Torinu

Turin, 25. novembra. AS. Piemontski knez je večer prispel v Turin pregledat vojaško šolo, in sicer v svojstvu vrhovnega poveljnika vse pehote. Knez se je udeležil počastitve svečanosti ob priliki pokopa žrtev, ki jih je zahteval zadnji sovražnikov besni napad na Torino. Knez je prisostvoval potem tudi svečani službi božji, katero je na pokopališču bral kardinal nadškof.

Priznanje značaja borcev

Rim, 24. nov. AS. Po Ducejevi odločbi od 18. t. m. se priznanje značaja borcev razširi na vse čete, ki pripadajo edincim protiletalske obrambe, edincim obalne zaščite, velikim edincim obalne obrambe, edincim v Franciji, Korziki in francoski Severni Afriki, edincim na polotočni in otočni Grčiji ter edincim v Albaniji. Visoko priznanje je nagrada vsem vsojakom vseh vrst orožja, ki opravljajo nalogo bistvene važnosti v boju, ki ga Italija žilavo bije za svojo bodočnost.

Šesta obletnica sklenitve pakta proti kominterni

Ljubljana, 25. novembra.

Danes je poteklo šest let od podpisa pakta proti kominterni. Kakor že beseda sama pove, je ta pakt v prvi vrsti naperjen proti kominterni in boljševizmu. Italija, Nemčija in Japonska ter druge države, ki so pozneje pristopile k temu paktu, so se že pred šestimi leti, ko še ni dirjala sedanja vojna, dobro zavedle, kakšno nevarnost predstavlja boljševizem za Evropo in sploh za svetovno civilizacijo. Poznejši dogodki so to jasno stališče v celoti potrdili.

Ceprav omenja besedilo pogodbe le kominterni in boljševizem, je pogodba proti kominterni v skladu s geslom, da je moj sovražnik, kdor je prijatelj mojega sovražnika, naperjena prav tako tudi proti bogataškim silam in njihovim zaveznikom, ki so se zvezali z Moskvo.

Pogodba proti kominterni je prišla prvič do veljave v španski državljanski vojni, kjer so se na eni strani združili in pristopili na pomoč generalu Francu tisti narodi, ki so bili proti kominterni, dočim se je anglosaški imperializem že takrat postavil na stran komunističnih upornikov ter jim za vse načine pomagal. Legije Osi so takrat skupno z narodno Španijo z veliko požrtvovalnostjo očistile komunistične kuge lberski polotok. Še bolj pa je prišel pakt proti kominterni do veljave v sedanji vojni, ko se skupno z zmagovalno nemško vojsko bore proti boljševizmu tudi italijanske divizije, majhna junaška Finska, romunske, madžarske, slovaške in hrvaške divizije ter prostovoljski oddelki skoro vseh evropskih držav. Vse te armade so dospole že do Volge in na Kavkaz ter so iztrgale boljševizmu važne vire življenjskih potrebščin in surovin.

Pakt proti kominterni bo premagal stari

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V Cirenajki je slabo vreme oviralo kopensko delovanje na obeh straneh.

Na tuniškem odseku je bilo močno ogledniško delovanje. Italijansko lovsko letalstvo je v boju sestrelilo en Spitfire.

V alžirskih vodah so skupine naših torpednih letal, ki so v zaporednih valovih napadala sovražno spremiljavo potopila 20.000 ton-

ske prekoceansko ladjo, eno 6000 tonsko trgovsko ladjo in tretjo srednjeveliko ladjo.

Tem skupinam so poveljevali major Francesco Campello, stotnik Giuseppe Zuccati, poročnik Alessandro Setti, poročnik Giovanni Scarpato in podporočnik Romano Bazza.

Dve naši letali se nista vrnili iz raznih vojnih poletov.

Neka podmornica pod poveljstvom poročnika bojne ladje Maria Priggioneja je vdrla v

pristanišče Bougie ter iz bližine izstrelila tri torpeda v en rušilec ki ga je potopila.

Druga podmornica pod poveljstvom poročnika bojne ladje Alpinolo Cintija je pri rtiču De Fer (Alžir) prestregla sovražno skupino ter je torpedirala velik parnik, ki se je popogreznil.

Pozno zvečer je 24 sovražnih letal priletelo nad Trapani: protiletalsko topništvo je takoj začelo delovati in je sestrelilo en Blenheim; dva člana posadke sta bila ujeta.

Globok vdor v kalniško stepo

Sovražni napadi jugozahodno od Stalingrada in v donskem kolenu odbiti
Sovražnik je imel znatne izgube

Hitlerjev glavni stan, 25. nov. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na kavkaškem področju so bile tudi večeraj samo krajevne borbe.

Pri uspešnem sunku v Kalniški stepi so nemške in rumunske čete vdrlé v sovražnikove postojanke, ga vrgle proti vzhodu ter uničile več baterij in številna oklepna vozila.

Jugozapadno od Stalingrada in v velikem donskem loku je nasprotnik nadaljeval svoje napade z močnimi pehotnimi in oklepni silami. Lastna obramba je onemogočila vse uspehe ob učinkovitem sodelovanju v zaporednih valovih težkih in lahkih bojnih letal. Sovjetske čete so imele zopet znatne izgube v ljudeh in gradivu. Istočasno so bili zavrnjeni v ogorčenih borbah in z visokimi izgubami za sovražnika napadi med Volgo in Donom po zaslugi nemških in rumunskih čet, pri čemer je bilo uničenih 54 oklepnih voz. Tudi v Stalingradu samem so se izjalovili sovražnikovi napadi.

Na ostalem vzhodnem bojišču je bilo uspešno izvedenih nekaj lastnih napadalnih nastopov in zavrnjenih nekaj sovražnih krajevnih sunkov in napadov.

V Cirenajki in Tunisu ni bilo nobenega pomembnega bojnega delovanja. Angleške sile in motorizirane kolone so bile v nizkih poletih bombardirane od težkih bojnih letal. V hangarjih in med odstavljenimi letali na nekem letališču je bilo doseženih več bombnih zadetkov. Bojna letala so uničila v vodah okrog Alžira po uspešnem napadu 10.000 tonsko trgovsko ladjo in večji natovirni prevoznik parnik, razen tega pa še hudo poškodovala dva rušilca.

Bombni zadetki na pristaniških napravah v Alžiru, Boni in v Filipppvilleu so izzvali hude požare. Razen tega so bili učinkovito obstreljevani sovražnikovi prevozi po kopnem in železniški cili.

Berlin, 25. novembra. AS. Mednarodna poročevalska agencija je v uradnih krogih izvedela, da so boljševiške izgube v bojih južno in severozahodno od Stalingrada tako hude, da je bil Timošenko prisiljen vreči v boj nove sile, da bi zamašil vrzeli. Že po dveh dneh je bilo najmanj deset boljševiških oklepnih brigad ter pehotnih divizij docela uničenih. Druge pa so utrpeli tolikšne izgube, da za bojevanje niso več sposobne. 63. sovjetska pehotna divizija, ki je varovala bok nekega napadalnega oddelka, je bila uničena do zadnjega moža. 333. strelska divizija, ki je napadala z mostišča pri Serafinoviču romunske postojanke,

je zašla pod križni ogenj neke oklepne romunske divizije. Kdor ni padel na bojišču, je romal v ujetništvo. Ista usoda je zadela 5. in 6. konjeniško divizijo. Te sile so šle za boljševiški oklepni, ki so prodrli precej globoko v veliko koleno ob Donu. Ko pa sta diviziji izgubili zvezo z zaledjem, so nemške čete z oklepniki in težkim pehotnim orožjem prešle v silen protinapad, ki je obema divizijama prizadel zelo krvave in strahotne izgube. Ko sta se pa trudili, da jih ne bi obkolili, sta izgubili vse konje in vse orožje: ostali so se morali vdati.

Podobno se je godilo 121. oklepni diviziji in 14. motorizirani brigadi, ki sta bili pri čiščenju bojišča po nemškem napadnem topništvu in pa protitankovskem orožju skoraj popolnoma uničeni. En sam protitankovski oddelki je javil, da je uničil 100 sovjetskih oklepnikov, med temi nekaj najtežjih. 321. pehotna divizija je pri Orešovsku jugovzhodno od Klekaje pri napadu na romunske postojanke utrpela tolike izgube, da so jo morali umakniti iz bojišča. Prav tako krvavi za Sovjete so bili obrambni boji južno od Stalingrada. 51. sovjetska armada je tod v prvih dneh napada izgubila najmanj 40.000 mož. Pri napadu na Malje Derbetj je bila 30. pehotna divizija skoraj docela uničena, 155., 163. in 235. oklepna brigada pa so izgubile več ko polovico svojih oklepnikov.

Celotna slika bojev na obeh straneh Stalingrada je približno takale: Po ofenzivnih uspehih v prvih dneh skušajo Sovjeti še razprošati vdor v nemški obrambni sestav, ne da bi se pri tem menili za izgube svojih čet. Izgube v oklepnikih

Naraščajoči osni odpor na alžirski meji

Sovražna propaganda napoveduje ostre boje v Tunisu

Lizbona, 24. nov. AS. »Diario Popular« piše, da imajo Anglo-američani vedno bolj opravka s prvim resnim odporom na alžirski meji. Iz verodostojnih virov javljajo, da operira proti angleškim silam vedno več italijansko-nemških letal s Sicilije, Sardinije in Korzike, ki so tri velike nepremične nosilke letal v Sredozemskem morju. Ta letala se ne omejujejo na bombardiranje sovražnih zbirališč, temveč izvajajo taktiko, ki se je izkazala za dobro na Norveškem in prevažajo na tisoče ljudi in množine potrebščin.

Sovražniki se morajo boriti z ničmanj reeno nevarnostjo podmornic. Italijanske podmornice, ki v drznih napadih vdirajo v zasedena pristanišča in torpedirajo za Anglosase tako dragocene parnike. Anglosaška izkrcanja so dosegla svoj cilj le z mnogimi izgubami življenj. Ker so Italijani z naglo organiziranimi operacijami zasedli Korsiko in ojačili garnizije na Sardiniji, so anglosaške operacije usodno izpostavljene letalskim napadom Osi, s katerimi se namerava za vsako ceno preprečiti konsolidiranje sovražnika v Severni Afriki.

List »Seculo« piše, da je hitrost, s katero so sile Osi poslale v Tunis ojačenja z letali

ali po Siciljskem kanalu, na višini njih prejšnjih dejanj.

Rim, 25. novembra. AS. Večraj zjutraj je londonski radio objavil naslednje: V Tuniziji se morajo zavezniški spopadati z letali, ki jih Nemci in Italijani stalno dovajajo iz Sicilije in Libije, med tem ko moramo mi dovajati letala in bencin po več sto milj daleč. Vojni dopisniki zatrjujejo, da bo moralo poteci nekaj časa, preden bomo v stanju, da bi sprožili večjo ofenzivo.

Predvečerašnjim zvečer pa je londonski radio objavil: Nemci in Italijani dobivajo močna ojačenja v Tunizijo, letalsko delovanje v Severni Afriki se ojačuje. Trije parniki so bili zadeti ob alžirski obali. »New York Times« pa je predvečerašnjim objavil uvodni članek, v katerem pravi, da bi bilo napak pregledati misliti na popolno zmago zaveznikov v Afriki. V luči teh gesel britanske in ameriške propagande o dogodkih v Severni Afriki, pa je treba moliti silen vik in krik, s katerim ta propaganda razpihuje napade in protinapade krajevnega značaja na sovjetskem bojišču, da bi tako javno mnenje ohranila v stalni napetosti.

Razkroj francoskega imperija

Rim, 25. nov. AS. Zdi se, da se razkroj francoskega imperija pospešeno nadaljuje. Admiral Darlan je razširil po radiu ob zvoku marseljske zanesene poročilo, da se je francoska zahodna Afrika (Dakar) podvrгла njegovemu povelju in jo bodo zato zasedli Angloamerikanci. Poročilo se je zaključilo z vzklikom: »Zivel maršal!« Maršal Petain pa je s svoje strani dal razglasiti iz Vichya naslednjo poslanico Francozom v zahodni Afriki: »Ostanite zvesti svojim navodilom in če boste napadeni, se branite, da boste s tem zatrdili francosko suverenost vsi Francozi in domačini, bratsko združeni v ljubezni do domovine!«

To poročilo pa še v Združenih državah ni uradno potrjeno. Neka radijska oddaja iz Washingtona je potrdila severnoameriško neodločnost do Darlana, ki je dvojni izdajalec, vendar pa je zaključila, da je važno, priključiti si »24.000 kv. kilometrov ozemlja«.

Atentat na Girauda

Pariz, 25. nov. AS. »Petit Parisien« poroča iz Alžirja, da je bil general Giraud ranjen v atentatu, ki sta ga naredila nanj dva francoska častnika. Dva mornariška častnika sta napadla generala Girauda, ker je prelomil svojo besedo ter streljala na njega. Amerikanci so ju ustrelili.

Francozi ustanovljajo afriško falango

Pariz, 25. novembra. AS. Francoski vladni delegat v zasedeni Franciji veleposlanik de Brinon je v navzočnosti nemškega tiskovnega poglavarja dal zastopnikom pariških listov izjavo, v kateri je rekel, da dve pomembni dejstvi dajeta svoj pečat vsem naporom francoske vlade: radijska poslanica maršala Petaina in radijska poslanica predsednika vlade Laval. Kar se tiče maršala Petaina, je on potrdil, da so se francoske čete v Afriki na več odsekih upirale anglosaškoamerikanskemu napadu. V poslanici predsednika vlade Laval pa je bilo jasno povedano, da je Roosevelt ustvaril med Združenimi državami in Francijo nepremosljiv prepad, še važnejše pa je, da je Laval napovedal ustanovitev posebne afriške falange, ki bo živela vso podporo francoske vlade in katera bo dobila vsa potrebna bojna sredstva za prostovoljce, ki se bodo v tej legiji zbirali. Nabori so že v teku. Vodijo jih vsi uradi organizacij, ki so za sodelovanje v zasedenem ozemlju, v nezasedenem pa jih vodijo oddelki francoske legije. Voditelj naborne organizacije je Darnand, načelnik oddelka za odlikovanja

v francoski legiji. Ime afriška falanga so izbrali zato, da bi onemogočili zamenjavanje s francosko legijo in z legijo prostovoljcev, ki se bori proti boljševizmu. Francija potrebuje zanesljive vojske in častnike, ki so pripravljeni boriti se proti napadalcu na francoski imperij. Govorec o politiki francoske vlade je de Brinon dejal, da je vedno jasnejša in trdnjša. Sedaj se vlada trudi, da bi izvedla svojo politiko v popolnem soglasju s silami trojnega pakta in v ta namen je treba preustrojiti francosko javno mnenje.

Zato je Lavalu potrebno sodelovanje tiska. Ko je odgovarjal na neko vprašanje, je de Brinon rekel, da bodo vojaki afriške falange nosili francoske uniforme in da se bodo smeli med prostovoljce javljati ne le civilisti, pač pa tudi vojaki, in da so nekateri oddelki falange že pripravljeni za pot proti bojišču.

Berlin, 25. nov. AS. Izvedelo se je, da so pri tretji nedeljski zbirki za zimsko pomoč nabrali 45.149.867 mark.

Iz smrti v življenje

Danes je poteklo pol leta od mučeniške smrti prof. dr. Lamberta Ehrlicha

Ljubljana, 25. novembra.

Danes je poteklo pol leta od mučeniške smrti vseučiliškega profesorja dr. Lamberta Ehrlicha. Vsi se še dobro spominjamo, kako je 26. maja, nekaj minut po osmi uri zjutraj, skupno s svojim mašnim strožnikom akademikom Viktorjem Rojcem omahnili v Streliški ulici, zadet od komunističnih morilcev. Malo pozneje istega dne so morilec ustrelili tudi Iva Peršuha.

Skozi deset let je profesor Ehrlich vsako jutro ob tem času zapuščal Akademski dom sv. Cirila, kjer je v svojem najljubšem svetišču, v kapelici slovenskih svetnikov dnevno maševal in pridigal za akademike. Deset let je ob istem času hodil to pot, vselej z napol priprtimi očmi, ves zatopljen v pomašni razgovor z Bogom. Skoraj vedno je bil ognjen v svojo značilno palerino, ki je bila v trenutku njegovega zemeljskega slovesa ornat, v katerega je bil ležeč sredi ulice tako veličastno odet, da je tudi njegovo ubito truplo oznanjevalo — vojvodo.

Dr. Lambert Ehrlich je bil vojvoda makabejskega boja slovenskega ljudstva in zlasti njegove mladine zoper smrtno zaroto, ki jo je bila pred letom dni nad Slovenci oglašila družba komunističnih krivolokov. Čudno je bilo to vojvodstvo. Nihče ga ni izbral, nihče izvolil, nihče ustoličil, pa tudi nihče ni tekmoval z njim za to mesto. Sam Bog ga je postavil, on pa je ponižno in vda-no sprejel to imenovanje in stopil na prazno

mesto pred pečico Slovencev. Le maloštevilni so bili tisti, ki so se mu pridružili. Ko je on vodil boj za Boga, proti komunističnemu brezboštvu in materializmu, zakritemu v takozvani »osvobodilni fronti«, ko je njegovo srce trepetalo za usodo našega ljudstva v času, ko ga je Bog po svojih nedoumljivih sklepih najtrše obiskal, ko se ni bilo slovenske samoobrambe, ne javne besede slovenskega tiska, ne moralne opore javnega mnjenja, ko so bili še redki tisti, ki so upali dvigniti svoj glas proti nastajajočemu komunističnemu nasilstvu osvobodilne fronte, jo je prof. Ehrlich že v začetkih do dna spoznal in prav ocenil, saj so bili v njenem vodstvu ljudje, ki so prej že na vseučilišču 10 let sejali razkroj, sovraštvo in brezboštvo.

Na njegovem pogrebu ni bilo zunanjega ble-ska, ne številnih zastopstev, niti večine mnogih, ki bi lahko s svojo udeležbo izpričali gnus nad strahotnim dejstvom, da je ob najbolj nesrečni uri postal revolver razsodnik v najvišjih duhovnih vprašanjih osebnega in narodnega življenja. Videli pa smo na njegovem pogrebu nekoga drugega, videli smo množice mladine in ljudstva. Prišli so tisoči, ki so tam na Zalah prisostvovali kaj edinstvenemu pogrebu. Dve krsti brez ven-cov, pa s trnjevo krono; brez govorov, pa z eno-glasno obljubo in prisego množice mladih src, da bodo strla glavo kači, ki smrtno zalezuje naše ljudstvo.

Italijanska zemljepisna študija o Ljubljanski pokrajini

Te dni je izšla v italijanščini zanimiva študija treh italijanskih zemljepiscev o Ljubljanski pokrajini. Knjiga nosi naslov: La Provincia di Lubiana, avtorji pa so Antonio R. Toniolo, ki je orisal zemljepisno sliko Ljubljanske pokrajine, Ugo Giusti je dal demografske notice, dočim je Giuseppe Morandini prispeval razpravo o gospodarskih pogojih.

Do razprave je prišlo takole: Narodni svet za raziskavanja, ki je znanstveni posvetovalni organ vlade (njega del tvori Odbor za zemlje-pisje), je takoj po priključitvi Ljubljanske po-krajine naročil na mesto izdelati študijo o no-vi italijanski pokrajini. V ta namen je odbor imenoval posebno komisijo in je poslal v Ljubljansko pokrajino svojega tajnika prof. Toniola, prof. Giustija, ki je tudi član zemljepisnega odbora, in prof. Morandini, zemljepisca pri Nar. raziskovalnem odboru. Delo teh je bilo nedokončano, vendar je dalo zadostne temelje za nadaljnja raziskovanja, ki bodo še prišla, zato je pričujoče delo smatrati samo za pri-pravljajno.

Prvi del knjige, to je zemljepisni opis, je podal prof. Toniolo, ki v uvodu smatra za zemljepisno Slovenijo nekdanje ozemlje, ki pri-

Danes se ta prisega izvršuje. Ljudstvo se je zavedlo zalezovanja te kače, tisoči ji že stoje na glavi, vse pošteno in trpeče ljudstvo že grabi za kamenje, da kačo pobije. Ko bi se mogel pogreb prof. Ehrlicha ponoviti, bi morda na njem videli mnoge, ki jih pred pol letom ni bilo. Toda Ehrlich tega tudi ni potreboval. Sveto živčevju, ubožnemu, ponižnemu Ehrlichu je bil namenjen veličastnejši, mnogo pomembnejši pogreb. Našemu ljudstvu je bila potrebna Ehrlicheva smrt kot glas nedolžne prelite krvi in opomin z najvišjega me-sta, tako kot jo je Bog hotel, ob času in na kraju, ki ga je določil On. Kdor ga je videl tisto jutro tam sredi Streliške ulice, mirnega, z nasmehom na obrazu, obdanega od množice mladih in revnih v zboru rožnega venca, v krvi, ki so jo brisali roboči in podobice, ta ve, zakaj mu je Bog naslo-nil tako veličastno smrt. Njegova prelita kri je bila seme za rast novih borec za Kristusa Kralja in proti satanu, pogreb znanilca najtežjega boja slovenskega ljudstva ob njegovih prvih, skoraj brezupnih početkih in ob popolni neenakosti sred-stev, pa je bil javna izpoved, da se od komuni-stov na smrt obsojeni narod ne bo zlepa predal. Ehrlichov pogreb je bil bojna napoved slovenske mladine satanu, ki se je zakel, da bo v krvi zadušil seme izkveravega naroda.

Ziv se je pokojni prof. Ehrlich boril na čelu slovenskih Makabejcev, mrtev pa je kot vojvoda zmagal na čelu vstalega ljudstva, čigar zgodovino je obrnil iz smrti v življenje, na čelu stotin naših mučencev pa zdaj pri Bogu vodi naš boj in za-stopa našo pravdo.

Mi vsi pa ponižno prosimo Boga, da bi kdaj v Njegovi Cerkvi v svetniški slavi blesteli mučen-ci »Lambert Višarski in tovariši«.

Komunizem - materializem

Moderni komunizem je tako prepojen z materializmom, da se zapiše materializmu, kdor se zapiše komunizmu. Morda izpočetka res misli, da ni tako. A kmalu začuti, kako ga obkro-ža materializem in duši vse, kar je v njem še verskega. Uide mu beseda »Bog«, posmeh! be-seda o božji pravici, posmeh! beseda o večnosti, posmeh! Verske resnice — prazne bajke; du-hovniki — farji — sleparji; a morala — slepar-stvo — vse sleparstvo! »Fant, ti imaš še mlečne zobe, nas poslušaj. Mi smo veterani komuniz-ma, od nas se boš naučil svet spoznavati in spoznati tudi, kaj je pravi komunizem!«

Kar se mota surovo v glavah navadnih ko-munistov, to je učeno, »znanstveno« zamislil oče modernega komunizma Karl Marx, ko je v de-janju zasnoval oče ruskega boljševizma Lenin.

Marx (1818—1883) je hodil izprva v šolo k nemškemu hegelijancu, to je učencem nemškega filozofa Hegla. Ta mož je snoval prečudno filozofijo, da je vse misel, ki se po nekih notra-njih zakonih razvija in nastaja vse, kar je, svet, človeštvo, kultura, pravo, religija. Marxu se je vse to zelo čudno zdelo, a ugajalo mu je dvojje: da ni več Boga, ki ga on že od ne-kdaj mrzi, pa tisti razvoj, ki se z njim vse razloži. — Prav tedaj, ko je Marx še študiral, je pa vstal drug mož Feuerbach. Ta je z za-smehom zavrgel Heglovo filozofijo in v delu »o bistvu krščanstva« (1841) začel učiti, da iz-prva le snov, tvar, materija in vse, kar je, da je le razvoj materije. Materija, je učil, je podlaga in osnova vsega, vse se razvija iz ma-terije in izven materije v nič. Vse, kar imenu-jejo ljudje »duhovno«, je le izmišljenina. Ni ne Boga, ne duše; ne posmrtnosti, ne večnosti; ne odgovornosti, ne sodbe; ne greha, ne krivice. Vse to so le tvorbe človeške domišljije. Ni Bog ustvaril človeka, ampak človek je ustvaril Bo-ga in bogove; človek si je izmisli dušo in nje-no umrljivost, božje zapovedi in božji glas v vesti. Seveda človek tudi misli, a tudi misli so le višje delovanje snovi in snovnih sil. Skratka: le materija le snov je in kar je iz snovi, iz materije! Materializem!

Kdor ni sam doživel sproščanja, ki ga je vzbudilo to delo, je zapisal v poznějšíh letih Marxov prijatelj Engels, pač ne more imeti prave predstave o tem. Navdušenje je bilo vse splošno. V hipu smo bili vsi feuerbachovci. Tudi Marx je z navdušenjem pozdravil ta novi nazor. Marx je z materializem le še izpopolnil — pojmoval ga je, kakor pravijo Marxovi učen-ci — marxisti, »dialektično« in nanj osnoval ves moderni komunizem, ki je zato obenem marxi-zem. Seveda ima marxizem tudi posebne misli o kapitalizmu, vendar je poglavitna osnova ma-terializma — ateizem. To je jasno izpovedal odločni marxist Lenin. »Bila bi največja na-paka,« je dejal »če bi kak marxist mislil, da bi osvobodil mase iz sedanje teme in predsod-kov s samim gospodarskim marxizmom. Ne! Resnično osvobodil jih bo le z ateistično pro-pagando!«

Lenin ni hotel biti nič drugega kakor mar-xist, a poglavitno v marxizmu mu je bil ate-istični materializem, dialektično pojmovan. Boljševiške primere — organizacija po svetih (Sovjetih) — so le ruska posebnost, a boljševizma ni brez materializma in ateizma. Zato so se boljševiki s tako vestnostjo zagnali zoper Cerkev in cerkve, zoper duhovnike in vernike. Zato so prepovedali versko vzgojo in snovali liste — »Brezbožnike«. Ustanovili so celo visoko šolo za brezboštvo, kjer naj bi se učila mladina brezbožne propagande. Zavedajo se namreč, da človek težko živi brez Boga. Kakor je dejal tako resnično sv. Avguštín, je Bog človeka »se-bi ustvaril, to se pravi, zase ga je ustvaril in nase naravnal, tako da je nemirno njegovo srce, dokler se ne umiri v Bogu. Ni lahko iz-trgati iz človeške duše Boga, zato uče boljšev-kiški profesorji, kako se to sčasoma vendarle doseže. Najprej je pa treba mladino navajati, da Boga zasovraži. Kdor Boga sovraži, ta sicer še ni pravi komunizt. Kdor namreč Boga sovra-ži, ta nosi še v sebi vero, misel in strah, da Bog živi. Niča ne bi sovražil. Ni še torej mate-rialist — komunizt. A je že v službi ateistič-nega komunizma in kadar je treba začeti kak pokolj med kristjani, je on s svojim sovrašt-vom v prvih vrstah.

Pravijo, da je mlad študent med partizani pred tovaršem dejal: »Rad bi bil pogubljen, da bi mogel Boga še bolj sovražiti!« V teh strašnih besedah se meša nekdanja vera sloven-skega mladeniča s komunističnim ateizmom. To je nekekat satanizem, ki ga kot komunizem v nekdanj vernih ljudih.

Bog se usmili naroda, ki mu doraščajo taki sinovi!

Trgovski koledar za 1943. Izšel je že devetin-trideseto leto »Trgovski koledar« za prihodnje leto. Koledar izdaja Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani, ki je že veliko storilo za izobrazbo našega trgoškega stanu. Uredil ga je tudi to pot g. Fran Zelenik. Prinaša veliko zanimivega gradiva za go-spodarski svet in bo dobro služil svojemu namenu. Ima tudi dovolj prostora za beležke.

Posvetovalni odbor za zavarovalstvo na Hr-vatskem. V Zagrebu je bil ustanovljen poseben posvetovalni odbor za zavarovalni zavod pri go-spodarskem ministrstvu.

Obisk pri Ilirijanih, ki »delajo led«

Ljubljana, 25. novembra.

Araz in slana sta me večraj zjutraj spomnili na »ledeno Ilirijo«, kjer bodo najbrže tudi letos poskrbeli za zimsko veselje na drsalkah. Zamikalo me je, da bi jih videl, če že kaj pritrjavajo in da bi obiskal starega znanca Mlakarja, ki je nekdanj tako vneto skrbno ilirijanske nogometaše in tudi ubogih atletov ni g'edal po strani. Dolgo je že od tega, ko smo trenirali na starem nogometnem igrišču pri unionski tovarni...

Imel sem srečo. Na ravni, ki so doslej udarjali belo žogo in kjer bodo začeli danes ali jutri z drsanjem, sem zagledal moža, ki je po-metel.

»Z oskrbnikom Mlakarjem bi rad govoril.«

»V garderobi ga dobite.«

Tu sem našel ves ilirijanski zimski štab pri delu. Inž. Bloudek je dajal navodila, Mlakar je se-etavljaval cevi za škropljenje drsališča, ostali pa so gledali in pomagali.

Iskal sem oskrbnika; ta pa je bil zatopljen v delo in tako sem navezal pogovor z gospodom, ki je tvorec vseh ilirijanskih športnih naprav.

»Ali bo dobra zima?« sem ga nagovoril.

»Počasi se pripravlja in to nam je znamenje, da bo držala. L. 1928. smo se na današnji dan že dr-sali in sezona po tem je bila za zimski šport do-bra.«

Potem mi je pravil g. inženir, da bo popoldne poskusil z ledom. Temperatura je ugodna, vpraša-nje je le, če je zemlja že dovolj zmrzla. Popoldne bodo torej škropili manjše drsališče, jutri pa bo-to videti, če je že godno.

Zanimalo me je podrobneje, kako delajo led na Iliriji. Najpreje skrbno pometejo drsališče, za-mašijo s cestnim blatom vse luknjice in izgadijo robatoosti, potem pa začnejo s škropljenjem.

Ko dobijo pol centimetra ledu, je prostor za silo sposoben za drsanje. Dober led pa to še ni. Preveč svetlo barvo ima in je kot tak občutljiv za sončne žarke. Sele tedaj, ko dobi led temnejšo bar-vo, postane drsališče trpežno.

Vsako noč morajo drsališče škropiti iznova. Tako dobijo tekom tednov ploskev, ki je 10 do

12 cm debela. To delo opravi oskrbnik Ilirije, go-brodušni »strice« nekdanjih ilirijanskih nogometašev Mlakar ponoči, ko drsanci počivajo od dnevnih »na-porov«.

»Kdaj mislite, da bomo videli prve letošnje drsalice?«

»Mogoče že jutri, če ne bo zemlja absorbirala vlage. Če jo bo napenjalo, bo treba še kak dan po-čakati.«

Kakor znano, ni inženir Bloudek samo »gene-ralni oskrbnik« lepih ilirijanskih športnih naprav, temveč tudi generalni učitelj, če le utegne. V dra-nju je odkril in vzgojil dolgo vrsto tekmovalcev, ki smo jih gledali na tekmah zadnjih let. Tudi letos ee bodo radi smukali okrog njega in čakali, da jih bo pohvalil ali da jim bo dal kak nasvet.

»Kako sodite po Vaših izkušnjah, kdaj smejo otroci z drsanjem?«, sem ga vprašal.

»Začetki je treba zgodaj. Pri krepkih otrocih gre že po četrtem letu. V začetku padajo, potem pa se navadijo na gladko površino. Kdor hoče do-seči velike uspehe, mora začeti v otroških letih. Tu je podobno kot pri plavanju.«

Dva študenta sta naju prekinila. Prišla sta z drsalkami, ugotovila dejansko stanje in se vrnila. To sem še elisal, da sta poizvedovala pri možu, ki je urejeval malo drsališče, če bo letos kaj hokeja.

»Zadovoljna bodita, da bosta drsala,« ju je odpra-vil delavec, ki ne vidi rad igralcev hokeja. Preveč prostora porabijo in preveč razrežejo ledeno po-vršino...

Nazaj grede sva srečala še očeta naše umet-nice na ledu gdč. Palmetove. Zvedel sem, da se tudi letos pripravila na drsalno sezono, čeprav še ni bila na drsalkah. Pri mojstru Golovinu se uči baleta, zakaj ples na ledu je umetnost, ki zahteva veliko ritmičnega znanja.

Te dni bo torej drsališče na Iliriji odprto in mladina bo imela spet lepo priložnost za šport in razvedriljo pod vedrim zimskim nebom. Hotel sem postreči cenjenim bralcem še s cenami, ki bodo veljale na drsališču; tu pa sem imel smolo, da ni-sem našel blagajnika. Morda bodo imeli več sreče drsanci sami, če ne bodo številke, ki jih bodo brali pri blagajni, previsoke.

družinskih iger, kjer je tudi povedal, da je mislil predvsem na otroke, potem pa tudi na odrasle in cele družine ter končno tudi na človeka v osamljenosti, kateremu nudi prav tako zagonek in razvedrilo, da si preganja samoto. Vsem tem naj bo dom vir veselja in sreče, zato je naslovil svoje delo Veselja dom po besedah škofa Slo-m-ška, ki se sprakuje: O ljubo veselje, kje si doma? in si odgovarja: kdor tamkaj z otroci prijazno igra, pri njih je doma!

Težko je navajati vso vsebino te velike zbir-ke igrice, saj je v njih skoraj vse, kar smo kot otroci znali, pa že pozabili, pa tudi veliko no-vega, prineselega k nam iz velikega sveta, kjer so tako družabne igre zlasti za odrasle zelo raz-širjene ter o tem obstaja že velika literatura. Ta priročnik je slovenski »Tausendkünstler«, kjer navaja našega otroka vseh spretnosti in umetel-nosti rok in duha ter mu nudi veselja in razve-drila. Tu so igre na prostem, za katere bodo hva-ležni zbiratelji, zlasti voditelji otroških vrtcev, pa tudi ljudskih šol in raznih telovadnih in šport-nih združb. Potem otroški verzi, ki pridejo tako prav v družinah, kjer je težko sproti napisati verze, primerne za domače govore in slavnosti. Nadaljnja poglavja so igre v sobi z najmlajšimi, za pazljive oči in bistro glave, za spretno roko; pevske šale in druge zabavljivke, spretnosti z vrvo ali nitjo, kar bo prišlo prav našim dekl-škim ročicam. Prva knjiga, ki govori o tem, piše tudi o določanju in odkupu kazni (Kdo bo prvi?) ter o domačem čarodeju, ki z raznimi potegavši-nami ter čarovnjami hipnotizira, telepatijo uga-

Najlepše Miklavžev darilo je knjiga

»VESELJA DOM«

Zahtevajte vezane izvide, ki so v lepi opremi arh. Vl. Gajška

va, na razpolago tudi že podatki za samo po-krajino. Zaključno zveni iz te zadnje razpra-ve, da se lahko pokrajino smatra za sposobno, da stvori nov organizem, sposoben za življenje, ki bo temeljilo predvsem na kmetijstvu in le-su. To pa se bo dalo doseči zlasti z bonifika-cijo tal. Treba se bo tudi bolj pobrigati za po-dzemeljske zaklade pokrajine. Končno je knji-gi priloženih 15 zemljepisno najbolj zanimivih slik. Glede imen pa je treba opozoriti na pravilno pisanje tudi slovenskih imen, ker je točnost pač ena največjih čednosti zemljepisca. Pravil-no pa ugotavljajo pisci, da italijanskih imen za kraje še ni in zaradi tega zasledimo v knji-gi razlike v pisanju krajevskih imen v primeri z že sedaj uveljavljeno prakso v Pokrajini z urad-nega in zasebnega stališča. Dokončne sodbe pri tako bežnem pregledu knjige naravno ni mo-goče podati, podatki jo bo mogoče onim, ki so strokovno bolj prodrli v materijo, ki jo knjiga obravnava. Omenjamo le še, da obsega knjiga 110 strani, poleg kazal in slik, katerih je 15 izven teksta v prilogi. Založnik knjige je Ni-cola Zanichelli v Bologni. Cena knjige je zelo visoka: 60 lir. (p.)

»SLOVENEČEV KOLEDAR«

bo knjiga,

ki bo neobhodno potrebna za vsakogar! Naročite ga čimprej, stane le 20.— lir.

nja in razne umetelnosti izvršuje v svoje zado-voljstvo in prevaro drugega. Druga knjiga, ki je direktno nadaljevanje prve, začenja z ugankami in zankami, zastavljami ter zanimivimi računskimi trdimi orehi, potem z namiznimi igrami (z ro-kami in z glavo). V športnih igrah so pravila naših domačih iger, ki jih povsod igrajo drugače, pa je vendar dobro, da so nekeje zapisane, to so: kegljanje, odbojka, tenis ter več domačih telo-vadnih vaj. Največ prostora pa je odmerjeno v tej knjigi izrezavanjem raznih figur iz papirja. Izdelovanjem igrač iz lesa, orehov, sadežev, kar bo najbolj zaposlovalo mlade glave in roke. Ta del se konča z znanjem, da se tretja knjiga lahko začne z novejšo obliko zmajev, z leteličimi modeli aeroplanov. To poglavje je zanimivost zase ter je napisano po strokovnjaku za letala Sama Jenka. Risarske spretnosti in senčne slike, ki jih na-pravljajo z roko, zaključujejo poglavje o spretnih rokah. Poudarek tretjega zvezka pa je na obi-čajih, igrah in predstavah doma v družini. Tu je hotel prof. Kuret, ki je že svoj čas napisal lepo knjižico »Delajmo jaslice« ter priročnik o lutkovnem gledališču »Pavliha«, opozoriti na do-mače šege in navade ter igre, ki so bile nekoč udomačene v naših domovih, pa vedno bolj iz-ginjajo ter jih je zato treba vzbuditi in poživiti. To so predvsem jaslice, kjer so priložene jaslice Bare Remčeve kot predloge za izrezovanje iz lesa ali lepence, pripravne tudi, da se oblečejo v pi-sane izreke iz eunji. Potem tepežkanje, koledo-vanje, pri katerima se ozira na stare melodije, kakor jih je zapisal Marolt; nato opisuje domače

pustne zabave (šeme, Kurenta, kobilo), škoda, da ne pozna brne, ki jo je Grohar tako lepo ovekovčel!). Za veliko noč opisuje pisanice, Ze-lenega Jurija itd. in sicer po pristnih starih na-ših izročilih, kakor so jih ohranili naši najboljši etnologi. Velika je zaloga iger, tako pevskih (Pe-gan in Lambergar, kakor jo je spisal avtor sam), kakor zbornih, ter iger z manjšimi vlogami, pri-merne za sobno igranje otrok itd. Lutkam so po-svečene posebne strani (cela igra!), dalje sen-čnim slikam (slike narisal slikar Godec) s celot-no igrice (Trdoglav in Marjetica itd.). Posebno te slike so nazorne ter zelo primerne za izra-ževanje, s čemer otrok dobi lep repertoar »karak-ternih igrancev«. Pregled vseh vrst skakalne in premikalne, namiznih igrice (šah, halma itd.) ter iger, s katerimi se lahko vedri tudi sam sameat človek (uganke, napake v risbah, optične pre-vere) zaključujejo tretji zvezek in s tem celotno knjigo.

Tako emo samo v kratkem pregledu navedi vsebino te velike zbirke družabnih iger za otroke in odrasle, ki jih je založba poslala med Slovence za Miklavža, pa so prav tako primerne tudi za božična in novoletna darila slovenskim družinam. Kar je posebna vrednost te zbirke, je to, da hoče biti zavedno slovenska v tem pogledu, da rešuje iz pozabe naše stare pristne običaje, naše folklor-no bogastvo, ki se izgublja v moderniziranju naših dni. Tako so oživljene pesmice, ki so stare že sto-letja in zaslužijo, da žive še stoletja. Avtor jih je ote-l, še več, zopet položil v usta novi mladini e staro melodijo (kolednice, običaji itd.). Ta naslo-

KULTURNI OBZORNIK

Nove mladinske knjige

Veselja dom

Med najzanimivejše knjige letošnjega Miklav-ževga knjižnega trga spada nedvomno veliki »le-ksikon« otroških in družinskih družabnih iger, kakor jih je zbral profesor Miklavž Kuret in izdal v treh zvezkih pod naslovom »Veselja dom v Slovenčev knjižnici« (30—33). Založba kakor tudi avtor sta se zavedala, da je danes v teh časih ena naših največjih narodnih in etičnih dolžnosti, rešiti družino propada ter zaživeti zopet močno družinsko življenje, ki so ga pri nas neprestani zahtevki na drugih poljih že celo zrahljali. Pa vendar je družina celica naroda ter se moramo vrniti k njej, v njeno svetišče, če hočemo obno-viti narod v celoti duhovno in krvno. Zato je vse-ga pozdrava vredna zamisel in trud avtorja kakor žrtve založbe, da je za Miklavža izdala to veliko knjigo in skupnem obsegu 700 strani, kar je re-snično »leksikon«, kakor sem omenil spredaj. Še preden smo dobili pri nas kaj predel v tej sme-ri družabnega zabavljanja, smo dobili že ves pri-ročnik, ki naj bo v naših družinah vedno pri roki in naj na najrazličnejše načine pomaga vedriti otroke kakor odrasle ter krepiti zavest skupnosti in družinskega samozadovoljstva. Prof. Kuret je v uvodu h knjigi lepo opredelil namen te zbirke

Drolne novice

Koledar

Četrtek, 26. novembra: Silvester, opat; Lenart Portomavriški, spoznavalec; Širčij, papež; Konrad, škof.

Petek, 27. novembra: Čudodelna svetinja; Virgilij, škof; Bernardin Foški, spoznavalec; Ahacij, mučenec.

Natečaj za Komanovo ustanovo

Pokrajinski korporacijski svet v Ljubljani razpisuje za leto 1942 nove podpore po 76 lir iz ustanove Friderika Komana. Natečaj se morejo udeležiti bivši trgovci iz Ljubljanske pokrajine in eicer samo tisti, ki so propadli zaradi bolezni, zaradi nezgode ali zaradi nevarnih neredov. Prošnje se morajo predložiti do 15. decembra 1942. K prošnjam morajo biti predložena pričevanja o gospodarskem stanju prošnika, ki jih izda občina, kjer prošnik etalno prebiva, ter za to merodajna organizacija trgovcev. Organizacija trgovcev mora overiti prošnje ter dati pričevanja, da je prošnik bil trgovec in da odgovarja naštetim pogojem natečaja.

Gjubka knjižica pesmi in slik za otroke

MLADA VESNA

JE PRAVKAR IZSLA. — Tekst R. Rudan, slike Prunkova. — Srčkano Miklavžovo darilo vašim otrokom. — Cena knjižice L 15.

Založba Ljudske knjigarne, Ljubljana

— Z univerze. Gg. slušatelj (ice), ki niso pristojni (e) v ljubljansko pokrajino in so zaradi tega vložili (e) posebne prošnje za vpis na univerzo, so vabljani (e), da se čimprej zglase na pristojnih dekanatih.

— Razveselite svoje drage za Miklavža z letošnjim Mohorjevim darom. Za 15 lir dobite štiri lepe knjige. Naročila sprejema Mohorjeva knjigarna na Miklošičevi cesti 19. Palača Vzajemne zavarovalnice. Prav tam dobite Fajdijeva Pisma o trpljenju in Remčeve Domačo kuhinjo.

— V novi izdaji je izšla knjiga o fatimskih čudežih. Pri skupnih naročilih izreden popust. Dobi se v Mladinski založbi Stari trg 30.

— Lepo novembrsko vreme. Na dan sv. Katarine, 25. novembra, se je kar čez noč vreme nekoliko spremenilo. V torek popoldne je bilo lepo in sončno, zopet dan, ugoden za spravljajne stelje in drv iz gozdov. V sredo jutraj, ko smo imeli že tri dni hudo slano, je bilo delno oblačno, nekoliko toplejšje in brez slane. Zapihal je toplej jug, ki se bori s severom za premoč. V torek je bila zaznamovana najvišja dnevna temperatura s +4°C. V sredo jutraj pa je toplomer pokazal jutranji minimum le -0,6° po zapisnikih meteorološkega zavoda, v popolnoma mirnih in zatišnih krajih pa je bilo v sredo jutraj celo nekaj stopinj nad ničlo. Prav zanimivo pa je, da se je barometer od torka na sredo izredno visoko dvignil in sicer od 767,1 mm prejšnjega dne kar na 779,1 mm, torej za dobrih 8 milimetrov. Kamniške planine in drugi gorski velikani so se že zgodaj pokazali v vsej svoji naravni lepoti, ko jih je sonce pozlatilo s svojimi žarki. Značilno je dalje, da je barometer prav pred desetimi dnevi, 15. novembra, zaznamoval točno tako visoko stanje, kakor v sredo, 22.11. mm. Po tem stanju je sledil čez dva dni nagel padec in dobili smo nato prvi sneg.

— Nesreče na deželi. Posestnikovega sina, 7 letnega Janeza Sadarja na Krki, Dolenjsko, je popadel pes in ga hudo ugriznil v levo roko. Prepeljan je bil v ljubljansko bolnišnico, kjer so ugotovili, da pes ni bil stekel, a ugriz je bil hud. — Mizar, 32 letni Ivan Cankar v D. M. v Polju, se je z obličem hudo urezal v levo roko.

— Planinski kmetje napovedujejo milo zimo. Medtem ko letošnje poletje in jesen v obdobjih in alpskih deželah ni bilo nič gobj, jih je v novembru zrastle zelo veliko, med njimi gobe nenavadne velikosti. Nekatere so našli dve gobi, od katerih je vsaka tehtala 1500 gramov. Obe sta bili popolnoma zdravi. Kmetje sklepajo po svojih bogatih izkušnjah iz dejstva, da so gobe nastopile šele sedaj, da bo letošnja zima mila. Bog daj, da bi se njihova napoved uresničila.

— Iz budimpeštanskega protikomunističnega procesa. Odkod izhajajo zapeljivci madžarskih delavcev, kaže veliki protikomunistični proces, ki se vrši te dni pred senatom petorice budimpeštanskega kazenskega sodišča. Skoraj vsi obtoženci so židje, ki so v protizakonitih komunističnih organizacijah Madžarske igrali vodilno vlogo. Letošnjo spomlad so ustanovili zelo razširjeno organizacijo, ki bi bila v stanu čez nekaj dni izvajati dalekosežne sabotaže. Da so marksistične strokovne organizacije židovskim komunistom služile kot izborna zavetišča, da

so mogli prosto agitirati in organizirati, temu se na Madžarskem nič ne čudijo, ker je bila tozadevna vloga marksističnih strokovnih organizacij že dovolj znana. Da so to židovski komunistični organizacije, čije zastopniki so celo poskušali pogajati se z vladnimi krogi, zatrli, je predvsem zasluga madžarskih vojaških ustanov, ki so budno pazile in pravočasno prijele židovske komunistične organizatorje.

— Milijon frankov nagrade. Pariška policija je razpisala milijon frankov nagrade tistemu, ki bi prinesel dragocen demant, težak 25 karatov, ki je bil ukraden iz nekega stanovanja v zahodnem delu Pariza.

— Jubilej Hoffmannovih kapljic. Hoffmannove kapljice so splošno znane kot zdravilo za vse bolezni, le malokdo pa ve, da je to že zelo staro zdravilo. Iznajditelj, Friderik Hoffmann, je živel pred 200 leti. Bil je ugleden zdravnik v Halle, kjer je leta 1742 umrl.

— Norveška zgodovina v poštinih znamkah. V Oslu so odprli zanimivo razstavo poštinih znamk. Razstava obsega samo znamke severnih držav in podaja obsežno zgodovino skandinavske zgodovine. Vsega skupaj je izšlo 200 norveških znamk različne vrste. Prva je izšla januarja 1853, zadnja pa v oktobru 1942 ob priliki ustanovitve evropske poštne združbe.

— 125 letnica vseučilišča v Bonnu. Prihodnje leto bo preteklo 125 let, kar je bilo ustanovljeno vseučilišče v Bonnu. Društvo prijateljev in pospeševalcev vseučilišča v Bonnu je za to priložnost dalo na razpolago znatne zneske, ki jih bodo dobili znanstveni zavodi in pa sklad za praznovanje 125 letnice vseučilišča. S to jubilejno priložnostjo, ki se bo vršila leta 1943, bo združena tudi proslava 700 letnice višjega rudarskega urada v Bonnu.

Ljubljana

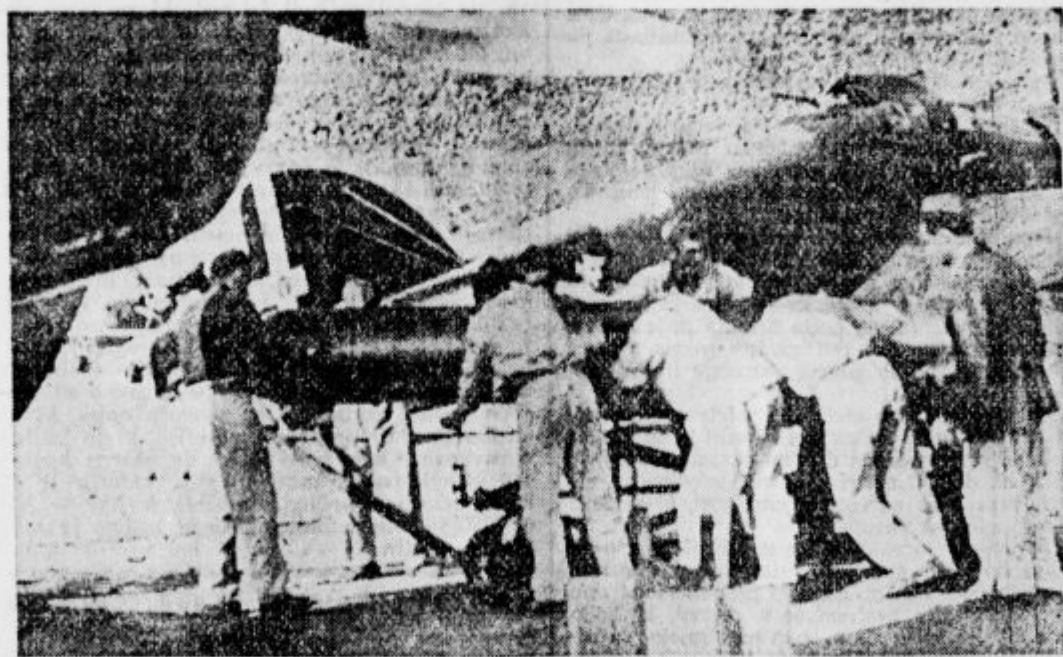
1 Umrl je brivski mojster g. Kosec Ivan st. Pogreb bo v četrtek ob pol 4 iz kapelice sv. Andreja. Vabljeni njegovi stanovski tovariši, da se udeležijo pogreba.

1 Sv. maša zadušnica za blagopokojno gospo Terezijo Kolar bo v petek, dne 27. nov. ob osmih v cerkvi sv. Jakoba.

1 V franciškanskim dvorani bo v nedeljo, 29. novembra, ob 5 popoldne franciškanska prosveta ponovila znano Ogrinčev burko v treh dejanjih »V Ljubljano jo dajmo«. Igra je doživela pri prvi uprizoritvi nepričakovan uspeh in je zanimanje za igro izredno veliko. Vabimo vse, da se te igre udeležijo v čim večjem številu. Priporočamo, da si vstopnice preskrbite v prodajni v trgovini Sfiligij in na dan predstave v nedeljo od 9—12 popoldne ter dve uri pred predstavo pri blagajni franciškanske dvorane.

1 Cvetko Golar, naš znani pisatelj in dramatik je napisal novo odrsko delo z naslovom: »Ples v Trnovem«. Delo je tridejanska burka in predstavlja nekaj pendant k njegovi »Vdovi Rošinki«. Dejanje se godi v hiši veleposestnika Česnovarja v Trnovem in v gostilni istotam. Zgodba se suče okrog ženitve željnega vdovca in njegovih treh nevest. Glavne vloge bodo igrali: Cesar, Drenovec, Bratina, Levarjeva, Rakarjeva in Starčeva. V ostalih vlogah sodelujejo še precejšen del dramskega ansambla. Delo je zrealiziral Milan Skrbinec. Krstna predstava v soboto bo za red premierski.

1 Opozorjamo na popoldansko predstavo Verdijeve »Traviata«, ki bo v petek ob 15. uri po znižanih cenah od 18 lir navzdol. Glavne

V nekem našem letalskem oporišču: Prenos torpedov na letala, ki so pripravljena, da vzlete na bojne akcije ob alžirski obali

lih zapletov in nič manj hitrih razpletov, tako da gledalec skoraj zgubi iz vida osrednje dejanje, ki je kar se da preprosto zgrajeno: večja strjenost bi mu ne škodila. Glasbeni del kaže spretnega oblikovalca. Kdor je doma v jazzovski, šlagerški ali tudi filmski glasbi, bo morda zasledil, da Dobeč ni čisto izvirni; vendar mu je treba priznati, da je domisleke, bodisi lastne ali kje drugje v glavnih obrisih slisane, učinkovito izrabil; zlasti instrumentacija bi delala čast vsakemu skladatelju v tej glasbeni vrsti. Gotovo je v tej opereti glasbena stran tista, ki bi utegnila pritegniti nase pozornost poslušalca, ki tudi to glasbeno zvrst presoja z nekim resnim merilom.

Izmed štirih ženskih vlog je avtor posvetil največ skrbi Marički Majarončevici, dasi so bile tudi ostale tri dokaj vidne. Maričko je igrala z mladostno živahnostjo in pela z glasom, izdelanim do podrobnosti, M. Mlejnikova, Tudi Poličeva, Barbičeva in Šketetova so svoje vloge, včasih sicer z majhnimi, a v operetah dopustnim pretiravanjem, njihovim značilnostim primerno odigrale. Dr. se je občinstvo pošteno zabavalo, za to sta poskrbela Zupan in M. Sanein; Anžlovar je kot mister Lister prinesel v igro precejšnjo mero oblačnosti in hladne preračunljivosti. Stražniki so bili Pianekci, Marenk, Sekula, Jeltnikar in Rus. — Dirigiral je Simoniti, ki je z orkestrom dobro zadel značilnosti glasbe. P. Golovin je oskrbel režijo in plese ter dal delu odrsko učinkovitost.

partije bodo peli: Ribičeva — Violetto, Sladoljev — Alfreda, Janko — Germonta.

1 Čistilno kopališče v Zavodu za socialno zavarovanje na Miklošičevi cesti št. 20 je zopet odprto in sicer: ob petkih in sobotah ves dan od 8 do 18.30, ob nedeljah pa le dopoldne od 8 do 12. Parna kopel pa je odprta: ob petkih popoldne od 14 do 18 samo za ženske in ob sobotah dopoldne od 8 do 12, popoldne od 14 do 18 pa samo za moške.

1 Vsakomur je potrebno znanje tujih jezikov. Zato se vpišite čim prej v jezikovne tečaje, kjer poučujemo vse moderne jezike, predvsem italijanščino, nemščino in francoščino. Po dobri metodi vodimo začetne, nadaljevalne in konverzacijske tečaje. Honorar zmeren. Dijaki popust. Vpisovanje dnevno od 8 do 12 in od 14 do 16. Korepetitorij, Mestni trg 17-1.

1 Kdor potrebuje premog ali drva, naj pride z nakaznico k »GORIVO«, Karlovska 8.

1 Obvestilo. Obveščamo cenj. občinsivo, da zopet pošiljamo v tovarno stare plošče v predelavo, ter nam za dopolnitev vagona še manjka gotova količina. Zaradi tega plačamo zvišano ceno 100 lir za kilogram. Pohitite, ker ta cena velja samo za čas dopolnitve količine. — Kupujemo tudi gramofone in kovčkih ter malo rabljene plošče in jih plačujemo po najvišji dnevni ceni! Everest, Prešernova 44.

1 Razne nesreče. Krava je 19 letno služkinjo Marijo Razborškovo v Zg. Šiški močno brenila v desno nogo, da je morala iskati zdravniško pomoč v bolnišnici. — Služkinja, 33 letna Marija Cankarjeva se je v Kosezah poparila po levi roki. Dobila je hude opekline. — Zasebnica, 60 letna Marija Ozorečeva je pri štedilniku tako nesrečno padla, da se je opekla po glavi in desni nogi.

1 Izpred okrožnega sodišča. Na zvit način je 33 letni tkalec Janez J. vzel trgovki Ovnovi 850 lir. Ko je bil aretiran, je tatvino tajil, prav tako je zanikal tatvino v kazenski preiskavi in pred kazenskim sodnikom-podincem. Toda mnoge priče so ga močno obremenjevale. Neka priča ga je izsledila v trenutku, ko je v gostilni pri Kolovratu jedel jetra. Ko je obtoženeц zagledal pričo, jo je popihal iz gostilne in pustil jetra na mizi. Trgovka ga je spoznala po nenavadnem nosu, ki ga je prav v tem primeru močno izdal in obremenil. Bil je Janez obsojen na 4 mesece strogega zaporar zaradi prestopa tatvine. Sodbo je sprejel, čeprav je še vedno zatrjeval, da ni kriv.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama. Četrtek, 26. novembra ob 16: »Hamlet«. Red. Četrtek, 27. novembra: Zaprtje (dramski). — Sobota, 28. novembra ob 16.30: »Ples v Trnovem«. Krstna predstava. Red. Premierski. Opera. Četrtek, 26. novembra ob 16: »Slepa miš«. Red. A. — Petek, 27. novembra ob 15: »Traviata«. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol. — Sobota, 28. novembra ob 16: »Slepa miš«. Izven. Cene od 24 lir navzdol. — Nedelja, 29. novembra ob 15: »Traviata«. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

ROKODELSKI ODER. Rokodelski oder bo na prvo adventno nedeljo 29. novembra uprizoril ob pol 5 popoldne »Vikarska polena«, ki jih je po Velikonjavi dramatičarji priredil g. Pirnat. Vsi, ki ste že brali povest, katere je ganila vsakega bralca, priložite v nedeljo v Rokodelski dom, kjer vam bodo igralci pokazali našega kmeta v njegovi borbi za grunt in za čast v vsej svoji prepričljivosti. Predprodaja vstopnic se bo vršila v nedeljo dopoldne od 10 do 12 in popoldne od 2 dalje v pisarni, Petrankova 12-1. Radiostroj.

RADIO. Četrtek, 26. novembra, 7.30 Lahka glasba — 8 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Operetna glasba — 13 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 13.15 Poročila v hrvoščini. Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.25 Izmenjalni koncert z Nemčijo — 14 Poročila v italijanščini — 14.15 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijance — Lahka glasba — 15 Poročila v slovenščini — 17.15 Nove plošče Cetra — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Pesmi in napevi — 20 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.45 Koncert orkestra Cora, vodi dirigent Barizza — 21.15 Predavanje v slovenščini — 21.25 Koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta (L. Pfeifer, I. violina: A. Dermelj, II. violina: V. Šušteršič, viola: C. Sedlbauer, čelo) —

Protiletalska postojanska italijanske mornarice na nekem italijanskem otoku v Egejskem morju

22.05 Zanimivosti v slovenščini — 22.15 Orkester, vodi dirigent Segurini — 22.45 Poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, mr. Ranor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murmayer R., Sv. Petra cesta 78.

Z Vrhnike

»Slovenčev koledar« naročite na Pedlpski cesti 9. Tam ga tudi dobite, ko bo izšel.

Iz Hrvaške

Odlikovanje članov slovaške delegacije. Hrvaški zunanji minister dr. Lorković je v imenu Poglavnika izročil vsem članom slovaške pravne delegacije, ki je v Zagrebu sklenila s hrvaško vlado in podpisala konvencijo o pravni pomoči med obema državama, visoka hrvaška odlikovanja.

Hrvaška odlikovanja madžarskim državljanom. Poslanik NDH v Budimpešti Ivo Gaj je prejšnji teden priredil sprejem v prostorih hrvaškega poslanstva v Budimpešti, na katerega je povabil ugledne madžarske državnike in javne delavce. Ob tej priliki je v imenu Poglavnika izročil biv. madžarskemu ministru-skemu predsedniku grofu Bethlenu in sedanjemu opolnomočnemu ministru Uleju Revickemu najvišje hrvaško odlikovanje veliki križ Zvonimirjevega odlikovanja. V svojem govoru je hrvaški poslanik poudaril stoletja trajajoče prijateljstvo med Hrvatmi in Madžari.

Ukinitev brzovlakov na progi Brod-Sarajevo-Mostar-Dubrovnik. Hrvaška železniška uprava je bila zaradi povečanja blagovnega prometa prisiljena ukinuti vse dosedanje brzovlake, ki so vozili na ozkotirni progi Brod-Sarajevo-Mostar-Dubrovnik. Namesto brzovlakov bo vozilo več tovornih vlakov, ki bodo imeli v svoji sestavi tudi po dva vagona tretjega razreda.

Naloge državnega komisarja za varnost železniškega prometa. Poročili smo že, da je hrvaška vlada imenovala posebnega državnega komisarja za varstvo železniškega prometa. Njegova naloga je predvsem ukreniti vse potrebno, da se v sedanjih razmerah lahko nemoteno vrši železniški promet in da krije lahko vse potrebe vojske in civilnega prebivalstva. Zaradi izvršitve zaupane naloge lahko državni komisar za varstvo železniškega prometa predpiše prebivalstvu moškega spola od 16. do 60. leta starosti stražarsko službo za straženje železniške proge in železniških naprav. Prav tako lahko predpiše, da se 500 m na vsako stran proge posekajo gozdovi. Izdaja tudi lahko odredbe, s katero določa višino odškodnine, ki jo bo moral plačati kak kraj, če se v slučaju sabotaže ne bi odkrili pravi krivci. Če bi bila proga kje poškodovana, državni komisar lahko pokliče na delo na progo vse moške od 16. do 60. leta. Razen tega lahko izreka tudi še druge kazni vsem tistim, ki se ne bi držali teh predpisov ter jih lahko pošilja tudi na prisilno delo v taborišče.

Tečaj za zborovodje. V Osijeku bo pričel v začetku prihodnjega leta tečaj za voditelje kmečkih in delavskih pevskih zborov. Tečaj pripravljata tamošnje pevsko okrožje »Kuhač« ter bo vanj sprejelo predvsem nadarjene kmečke in delavske fante.

Ustanovitev muzeja cerkvene umetnosti v Zagrebu. S priistankom in podporo zagrebskega nadškofa dr. Stjepinka je msgr. Karol Dočkal ustanovil in uredil v Zagrebu na Kaptolu muzej cerkvene umetnosti, ki se danes razpolaga s 462 prelepimi cerkvenimi slikami. V muzeju je nadalje bogata zbirka kelihov, monstranc, kipov in številnih dragocenih mašinskih oblačil.

Smučarska skakalnica na Ravni gori. Na ljubljani izletni točki Ravna gora pri Vараždinu so pričeli graditi emučarsko skakalnico, s katero nameravajo pritegniti izletnike na to goro tudi v zimskih mesecih.

Glasbena šola v Zemunu. Prejšnjo nedeljo so v Zemunu odprli glasbeno šolo. Vodi jo tamošnje hrvaško pevsko društvo »Tomislav«. V novoustanovljeno glasbeno šolo se je vpisalo takoj v začetku nad 600 učencev in učenk.

Iz Srbije

Srbski vseučiliščniki odhajajo nadaljevat svoje študije v Nemčijo. Te dni je odpotovalo 70 srbskih vseučiliščnikov, ki bodo na posameznih nemških vseučiliščih nadaljevali svoje študije. 40 študentov je izbral sam ministrski predsednik Nedić iz vrst tistih akademikov, ki so se lansko zimo in letošnjo pomlad najbolje izkazali v borbah proti komunistom.

Uprava mesta Belgrada je objavila sporočilo, da je te dni odposlala v koncentracijsko taborišče nadaljnjih 21 oseb, ki so po mestu razširjale vznemirljive novice.

Nakup simentalke in štajerske plemenske živine. Banatsko okrožno načelstvo je za zboljšanje svoje živinoreje nakupilo več glav plemenske živine simentalke in štajerske pasme.

Nekaj za mlada srca

V blagor človeštvu so umirali

Bilo je leta 1748 v ruski prestolnici Petrogradu. Raziskovalec Lomonozov se je najbolj zanimal za pojave, ki nastopajo v ozračju med kako nevihto. Njegova dela pa je podpiral fizik Riemann.

Da bi boljše opazovala nevihto, sta oba sklenila, da bosta skupno preskušala, da bi dognala sile in oblike strele. Oba raziskovalca nista imela tedaj niti pojma o tem, kaj pomenijo te sile in kaj so.

Da bi svoj načrt izvedla, je dal Lomonozov v svoji sobi postaviti železen drog in je pri-

Riemann se je približal železnemu drogu.

žakoval hude ure, ki se je kaj kmalu pojavila. Bliski so začeli švigati sem in tja. Sredi besne nje hude ure se je Riemann približal železnemu drogu z roko. Tedajci so švigale strele iz nje in so na mestu ubile Riemanna, a Lomonozovu se ni nič zgodilo. To je bila prva človeška žrtev, ki jo je zahtevalo raziskovanje elektrike v ozračju.

Žarki izredne, demonske rude radija, ki jo je iznašla ženska, gospa Curiejeva, rojena Poljakinja, so smrti, če jih človek pravočasno ne obvlada.

V najbogatejšem najdišču radijevih rudnin v Evropi, v Joachimsthalu na Češkem, je mnogo rudarjev vsak dan izpostavljenih uničujočemu izžarevanju rudnin in so zmeraj v nevarnosti za življenje. Ti rudarji si morejo upravičeno lastiti slavo, da so pionirji in mučeniki znanstva, saj gre njim hvala za to, da utegnijo učenjaki raziskovati lastnosti te rudnine.

V tem rudniku delavci ne dosežejo visoke starosti. Dasi se večkrat menjavajo, vendar vsa previdnost le malo zaleže. Če je kak delavec že opravljal delo pod vplivanjem izžarevanja, je njegovo zdravje prej ali slej izpodkoprano. Tega se delavci prav dobro zavedajo in so vdani v svojo usodo. Svoje delo opravljajo, ne meneč se za smrt in za to, kaj da bo z njihovi zdravjem.

Učenjaki so dognali, da je svinec edini ovoj, ki skozi njega ne prodirajo radijevi žarki in zato so našli pota, da morejo izžarevanje radija

V Jahimovem so delavci zmeraj pod vplivanjem smrtonosnih žarkov.

urejati, tako da je moči z manjšimi ali močnejšimi snopi žarkov ozdravljati mnogo bolezni. Toda to spoznanje je poplačano z neštevilnimi žrtvami.

Znane so velike koristi, ki jih prejema človeštvo od Röntgenovih žarkov, ker imajo lastnost, da postane telo po njih prozorno. Zaradi tega je moči določati vsakršne bolezni in jih tudi odstraniti. Vendar so ti žarki še zmeraj nevarni tistemu, ki ima vsak dan opravka z njimi.

Ko so žarke odkrili, še niso vedeli, da vsebujejo to lastnost, da lahko uničijo kožo in organe, ki so globlje v telesu. Zato je postalo veliko število znanstvenikov, ki so bili z njimi zaposleni, njihova žrtev.

Leta 1931 si je moral dati dunajski profesor Holzknecht odrezati roko, ker je postala povsem neuporabna zaradi stalnega vplivanja Röntgenovih žarkov. Rane opeklin so bile tako globoke,

da je bilo moči zdrave dele ohraniti le s tem, da so mu roko odrezali.

Alfred Smith, eden prvih raziskovalcev Röntgenovih žarkov, je bil 17 krat operiran, ne da bi se mu kaj izboljšale rane opeklin. Leta 1924 mu je ameriški Carnegiejev zavod podelil posebno pokojnino za zasluge pri raziskovanju žarkov. Vendar je bila ta pokojnina tako majhna, da je Smith zapustil po smrti le 50 lir gotovine.

Zdravljenje z Röntgenovimi žarki je danes povsem brez nevarnosti za bolnike. Vsa oprema tiste priprave je tako izpopolnjena, da žarki ne morejo bolniku nič škodovati. Tudi tisti, ki ravna z aparatom, so na vse načine

zavarovani. Imajo svinčene rokavice, svinčen predpasnik in svinčene naočnike, ker žarki ne morejo prodrati skozi plasti svinca. Da pa Röntgenovi žarki ne bi škodovali tistim, ki so zunaj teh priprav, so laboratoriji, kjer je Röntgenov aparat, obdani s svinčnimi ploščami in tudi okenske šipe teh laboratorijev vsebujejo svinčeno mešanico.

Komaj 200 let je minilo odtlej, ko moremo govoriti v današnjem smislu o znanstvu — in že je dolga vrsta požrtvovalnih učenjakov dala v blagor človeštvu svoje zdravje in življenje. To je vojna v mirnem času, ki se bje v tišini v blagor zemljanov. To je zagrizena borba zoper naravne sile, ki se nočejo dati razvozlati in se branijo služiti človeku. Kakor vojaki na bojišču, so znanstveniki, ki so zmeraj na fronti, zmeraj na straži v strelskih jarkih.

Ti učenjaki, ki prebije vse svoje življenje za svojo študijsko mizo, ni nič manjši junak, ko drzni vojniki, ki se o njih govori po svetu.

Zajka in trije mladiči

Zvečer so umolkli vsi glasovi na planini. Naprejši so utihli ptički, poslednji kos je skakljal izginil z veje in je skoraj strmo glavl v gozdno temo — in poslednja iherbica je v ravnem poletu odletela čez planinsko kočo. Na zeleni trati pred kravim hlevom je na vseh štirih čepela zajka in je glodala. Uhlija je položila nazaj in je z majhnimi sunki glave mulila k rane trav. Dozdevalo se je, ko da bi se z rano temo boli in boli pogrezala v zemljo, in je, če sta se bela uhlija zganila, je bil znak, da je še nekaj živega na trati.

Tedajci je počil strel severno od ograje. Glasno in sovražno je odmeval skozi noč. Prišel je nepričakovano, kakor blisk, in kakor blisk se je zaiskrilo iz puške cevi v temino. Fant je planil kvišku in se je ozrl okrog sebe. Videl je, kako je zajka ob kravim hlevu v dolgih skokih zbežala s trate. Opazil je pa tudi, kako so postajali skoki počasnejši, čim bolj se je bližala gostemu vrbovju. Zajka ni bežala nič več živahno, ampak nekam brezbržno — in tedaj je menil strelec, da je zadel. Šel je za njo in iskal med grmovjem, med drevi in na oni strani planine. Pa je ni našel.

Ko se je zdanilo, se je zajka splazila izpod skladanice drv ob ograji, kamor se je bila skrila po strelu. Koi, ko je počilo, je začutila šibre kot tanke, skeleče zbodilaje v zadnjem delu telesa. Pa je ni dosti bolelo, vendar se je čutila tako čudno medla. Neka neznana, drhteča slabost jo je obšla in komaj ji je uspelo, da se je mogla zvrčiti skozi staro luknjo. Potem se je splazila pod drvmi in se je ondi ulegla. Zavedala se je, da so mladiči blizu nje.

Slišala je bila hrestljanje strelca, ki jo je bil ondi iskal. Tudi mladiči so ga bili slišali, pa so se čutili tako na varnem med reso in vejami. To je bil njih prirojeni nagon.

Zdaj je zajka zlezla izpod skladanice drv in je obsedela. Vrtilo si ji je in čudno ji je bilo. Noge ji niso hotele več teči. Najrajši bi počenila na vse štiri, a nekaj jo je vlekel k smreki, kjer je vedela, da so mladiči. Še nekajkrat je skušala skočiti in kmalu je izvohala svoje tri mladičke, ki so ležali v skrivališču. Tedaj se je ulegla, in majceni kosmati klobki so se splazili čisto vanjo, in topi gobčki so našli, kar so iskali.

In tako so mati in otroci obležali vse jutro in ves dan.

Mati se zdaj ni mogla nič več premakniti. In kadar so mladički pili, so opazili, da je bilo mleko drugačno ko prej, da ni bil to nič več okus po mleku. Bilo je pač toplo, a ni jim delo dobro. In tako so nehali sesati, saj so dobivali zdaj več krvi ko mleka v svoje gobčke.

Opoldne je prodrla topla sončna luč skozi veje. A mati zajčkov jo je videla le še kot medlo mesečino.

Proti večeru je čutila, kako ji postaja telo vse trdo. Tudi noge so se ji iztegnile. Hotela je odpreti gobček, ko da bi imela premalo zraka. Odprl in zaprl se je večkrat, in dolgi zobje so se prikazali izpod zgornje ustnice. Slednjič je obležala in je mrtvih, nemih oči strmela v gozd.

Mladički niso vedeli, da jim je bila mati mrtva. Ostali so ondi in so zlezli prav tik nje. Nova noč je prišla in nebo je bilo jasno in mrzlo je bil hud. Mladičke je zeblo in še bolj

so se stisnili k materi. A ta je bila mrzla in jih ni več ogrevala ko prej.

Bilo je čez šest dni nato.

V teh dneh se je otajalo mnogo snega in vsa planina je bila brez ledu.

Tisti strelec, ki je bil takrat streljal na zajka, je spet prišel tiakaj.

Zdaj je bil na lovu na divjega petelina.

Ko je prispel do planinske kočje in se je približal skladanici drv in šel še dalje vzdolž grmičja, je zagledal mrtvega zajca pod smreko. »To je pa brez dvoma tisti zajec, ki sem ga bil pred tednom ustrelil,« si je delal in je bil kar zadovoljen, češ pa le nisem zaman streljal! Pristopil je k zajcu.

Nato je opazil, da so tesno ob zajcu ležali trije mladički. In vsi so bili trdi in mrtvi.

Nič več ni bil zadovoljen, ko je odhajal od njih.

(Finsko: Mikkiel Fönhus.)

Brez matere

Metež in pišota v zraku,
po poteh, po cestah, tlaku —
brozga;
mrz in vlaž silita do mozga.

Truden hodim sam po cesti,
ko da nosil bi na vesti
grehe,
ki jim ni pokore, ne utehe.

Ob straneh poslopja mračna
skozi okna zro temna
nâme,
urata zevajo ko črne jame.

Mrak povsod in srce prazno
od strahu, samote blazno
vpije
in ne vé, kam naj se v svetu skrije.

Bridko v mrzlo dlan zaplakam:
»Teško mi je, mati, čakam.
Mati,
pridi mi zadnje posteljo postlati!«

Pa jo slišim, da gre z mano
kakor senca, tiho, udano:
»Sine,
pridem, pridem, da te žalost mine!«
(Ivo.)

Zazidana samica

Samec nekega južnoindijskega ptičjega rodu si je izmislil poseben način, da samica zares sedi na jajčih, preden se izvalijo mladiči. Ko začne samica v votlem drevescu valiti, zazida samec gnezdo z blatom in s trsem tako, da ostane le majhna luknjica, ki skozi njo samica pomoli glavico, kadar ji samec prinese hrane.

Vino iz belušev

V srednjem veku so narejali iz belušev vino, ki so ga lekarnari uporabljali kot zdravilo zoper bolezni v mehurju in ledvicah.

FANTEK V NEBESIH

TEKST IN SLIKANICE: DAGMAR KACER

7.

SELE PO ANGELOVEM ODHODU JE FANTICEK ZAPAZIL CELO MORJE MAVRICNIH CVETK, MED KATERIMI SO SE VILE ZLATO POSUTE STEZICE.

8.

PO STEZI PA PRIHAJA ZLATOLASO DETE S SVETLIM SIAJEM. CVETKE SE MU KLANJAJO IN PTICKE MED NJIMI SO UTHINILE, KO JE ŠEL MIMO...

9.

DETE SE USTAVI IN POZDRAVI FANTKOVO DUŠICO: »POZDRAVLJEN, ZEMELJANCEK MALI!« IN SE TISTI HIP SE JE IZGUBILO MED CVETOVI. BIL JE — JEZUSČEK.

Naročite »Slov. koledar«!

Zgodba

o psičku Karu

Nekoč se je eden izmed rudniških posestnikov na Kolmardenu hotel iznebiti svojega lovskega psa. Dal je poklicati svojega gozdnega čuvaja in mu rekel, da tega psa nikakor ne more obdržati, kajti ne morejo ga odvaditi, da ne bi gonil in lovil vsako ovco in koka, ki jo zagleda. Zato naj gozdni čuvaj vzame psa s seboj in ga zunaj v gozdu ustrelji. Gozdni čuvaj je navezal psu okrog vratu vrvo, da ga bo odpeljal na neko določeno mesto, kjer so že od nekdaj streljali stare pse. Tega posestva in jih nato zakopali. Gozdni čuvaj je bil sicer zelo dober človek, vendar pa je bil vesel, da pes ne bo mogel delati več škode, kajti dobro je vedel, da ne lovi samo ovac in kokoši, temveč tudi marsikatero drugo divjačino. Prav dostikrat se je klatil po gozdu naokrog in smuknil zdaj kakega mladega zajčka, zdaj kakega mladega divjega petelina.

Bil je to majhen črn psiček, ki je imel rumenkaste prsi in rumenkaste prednje tačke. Ime mu je bilo Karo in bil je tako bistroumen, da je mogel razumeti vse, kar so govorili ljudje. Ko je torej šel gozdni čuvaj z njim skozi gozd, je Karo prav dobro vedel, kaj se bo zgodilo z njim. Toda, kadar bi ga pogledal, ne bi prav nič zapazil, da ga spusti, sluti. Ni povešal glave in tudi ni stiskal repa med noge, temveč je bil videti prav tako brezskrben kakor sicer. Takoj bomo videli, zakaj se je pes tako trudil, da ne bi nihče zapazil, kako zelo se boji. Krog in krog starega rudnika se je namreč razprostiral velik, temen gozd, ki so ga prav dobro

poznali vsi okoliški prebivalci in vse živali. Lastnik tega gozda je namreč že pred več leti odredil, da ga morajo pustiti popolnoma pri miru; komaj da so smeli posekati v njem nekaj lesa za kurjavo, da, niti tam, kjer je bil prevleč zarastel, si ga niso upali razredčiti, temveč so vse pustili rasti, kot je hotelo. Gozd pa, ki ga tako zelo čuvaj, postane seveda priljubljeno zatočišče živali in zato so se naselile tu v prav obilnem številu. Med seboj so živali imenovala ta gozd »gozd miru in imele so ga kot najboljšo zatočišče v vsej deželi.

Medtem ko je šel pes sedaj, privezan na vrvo, tu skozi gozd, se je spominjal, kako zelo se ga boje vse male živali, ki stanujejo tu.

»Oh, Karo, kar misli si, kakšno veselje bi zavladalo tu vse na okrog po gozdu, če bi vedele, kaj te čaka!« si je mislil. Toda mahljaj je z repkom in veselo zalajal, samo da ne bi kdo mislil, da se boji in da je pobit.

»Kakšno veselje bi pa imel od življenja, če ne bi šel kdaj pa kdaj na lov!« si je rekel. »Karo naj se kesa, kdor se hoče, jaz se prav gotovo ne bom!«

Toda v trenutku, ko je res to rekel, se je zgodila z njim neka čudna sprememba. Iztegnil je glavo in vrat, kakor da bi najrajši zatulil; tudi sedaj ni več tekel vstric gozdnega čuvaja, temveč je zoostajal za njim. Očividno se je dobri Karo domislil nečesa neprijetnega.

Poletje se je šele pravkar začelo, lovske košute so imele šele pred kratkim

mladiče in prejšnji večer je Karo uspešno odločil nekega komaj pet dni starega lovskega mladiča od matere proč na neko močvirje. Tu je podil mladiča med šopi trave okrog, prav za prav ne, da bi ga ujel, temveč da bi se zabaval ob njegovem strahu. Losova mamica je vedela, da je bilo močvirje sedaj, ko so se tla šele komaj pred kratkim otajala, še brez dna, in da ne more nositi nobene večje živali. Zato je obstala na bregu, dokler se je mogla držati; ko pa je Karo gonil mladička le še ven in ven, je košuta šla nenadoma na močvirje ven, odpodila psa, odpeljala mladiča in šla z njim zopet proti trdnim tlom. Lasi korakajo po takih majhnih, nevarnih tleh mnogo spretnjeje kakor druge živali in kazalo je, da bo košuti uspelo doseči zopet trdna tla. Toda ko je bila že čisto tik suhe zemlje, je ruša, na katero je stopila, nenadoma zdrčala v močvirje, in ona sama se je z njo vred pogreznila. Na vse kriplje se je trudila, da bi prišla zopet ven, toda nikamor ni mogla vedno stopiti in tako se je pogrezala vedno globlje. Karo je negibno stal tam in si upal komaj dihati, in ko je videl, da si košuta ne bo mogla pomagati sama ven, je hitro, kolikor so ga le noge nosile, stekel proč. Nenadoma je moral misliti na vse udarce, ki jih bo deležen, če bo prišlo na dan, da je on izvalil košuto na barje. Od samega strahu se ni upal ustaviti, dokler ni dospel domov.

Tega doživljaja se je naš Karo prej domislil in mnogo bolj ga je mučil kakor vsa druga objestna dejanja, ki jih je kdaj zagrešil. Mogoče je to bilo zaradi tega, ker ni hotel storiti košuti in njenemu mladiču nič hudega, temveč je čisto nehoti, nenamenoma postal kriv njene smrti.

»Mogoče sta pa oba še živa,« si je pes nenadoma mislil. »Saj, ko sem stekel od njiju, še nista bila mrtva. Mogoče sta pa vendar še prišla ven.«

Karo je prevzelo nepremagljivo ho-tenje in želja, da bi, dokler ima še čas, kaj izvedel o tem. Videl je, da gozdni čuvaj vrvi ne drži posebno trdno. Nenadoma je hitro odskočil v stran — res je postal svoboden, in sedaj je kot obseden zdrvel noter v gozd in proti barju; gozdni čuvaj niti ni imel časa, nastavit puško k licu, tako naglo mu je pes izginil izpred oči.

Gozdnemu čuvaju ni ostalo nič drugega ko teči za Karom. Ko je prišel do barja, je tam stal pes na ruši, nekaj metrov oddaljen od roba, in je na vsi moči tulil. Gozdni čuvaj si je mislil, da pač mora pogledati, kaj tam je. Previdno je odložil puško na tla in zlezal po vseh štirih na močvirje. Ni prišel še daleč, ko je videl ležati v močvirju losovo košuto in poleg nje mladička. Košuta je bila mrtva, mladiček pa je še živel; toda bil je že čisto izmučen in se ni mogel ganiti. Karo je stal tik zraven; zdaj se je sklanjal in lizal mladička, zdaj je glasno tožil in zavijal, da bi priklical pomoč.

Čuvaj je dvignil mladiča in ga od- vlekel na breg, ko je zdaj res opazil, da bo mladiček rešen, je postal pes divji od veselja. Skakal je okrog gozdnega čuvaja, mu lizal roke in veselo lajal.

Gozdni čuvaj je mladička odnesel domov in ga položil v hlev v toplo stajo. Potem je šel iskat pomoči, da je izvel mrtvo losovo košuto iz močvirja; in šele, ko se je zgodilo vse to, se je domislil, da bi bil moral ustreliti Karo. Poklical je psa, ki se ves čas ni ganil od njega in ki je neprestano tekel za njim in šel z njim zopet v gozd.

Čuvaj je šel naravnost proti pasje- mu jarku, toda nenadoma se je zdelo, da se je premislil; kajti obrnil se je zopet in šel proti posestnikovi hiši.

Karo je tekel čisto mirno za njim; ko pa se je gozdni čuvaj obrnil in šel na pot proti posestnikovi hiši, je po-

stal nemiren. Oh, gozdni čuvaj je naj- brž dognal, da je bil prav Karo kriv smrti losove košute; in sedaj ga je pe- ljal še v graščino, da ga bodo pred smrtjo tam še natepli, kakor zaslužil!

Biti tepen, to pa je bilo najhujše, kar se je Karo moglo zgoditi, in ko si je to mislil, ni mogel ostati več po- gumen. Zalostno je povečal glavo, in ko sta oba prišla do graščine, Karo sploh ni nič gledal nakrog, temveč se je delal, kakor da ne spozna nobenega človeka.

Ko je gozdni čuvaj prišel tja, je go- spod stal na stopnicah.

»Kakšnega psa pa imate tukaj, ču- vaj?« je vprašal. »Saj to menda ni naš Karo, ta bi vendar moral biti že davno ustreljen!«

Toda logar ni zgodbe povedal tako, kot je Karo mislil. Na vo moč je hvalil Kara in rekel, da je res očividno vedel, da sta losa bila v stiski in ju je hotel rešiti.

»Zdaj, gospod, lahko s psom nare- dite, kar hočete, jaz ga ustreliti ne morem,« je čuvaj končno rekel.

Pes se je vzravnil in prislunil. Ni mogel verjeti svojim ušesom in dasi ni hotel pokazati, kako zelo se je bal, ni mogel drugače, ko da je tiho zalajal. Kaj je bilo res mogoče, da bo ostal pri življenju, samo zato, ker je tako skr- bel, za oba losa?

Tudi gospodu se je zdelo, da se je bil Karo dobro vedel; ker pa ga nika- kor ni vedel imeti v graščini, ni takoj vedel, kaj bi rekel.

»No, če hočete odslej skrbeti zanj vi, logar, in če mi jamčite, da se bo odslej bolje vedel, naj pa ostane pri življenju,« je končno rekel.

Gozdni čuvaj je bil pripravljen vzeti Kara k sebi, in tako je prišel sedaj Karo k njemu. In odslej je bil res zgleden pes in logarjev najzvestejši in najboljši spremljevalec na vseh njego- vih službenih pohodih.

(Selma Lagerlöf.)

A. Fogazzaro:

47

Palača ob jezeru

VI.

Sklenili so, da se bodo odpravili na pot proti Orridu ob desetih jutraj. Odpeljali naj bi se po jezeru, do njegovega vzhodnega konca, nato pa bi krenili navzgor ob potoku, ob katerem so voline, ki so si jih hoteli ogledati. Šli naj bi vsi, razen grofa.

Nepo je vstal že precej zgodaj in odšel na vrt, kjer je že večkrat videl Marino, ki se je sprehajala pred zajtrkom. To jutro pa je ni bilo na spregled. Nepo, ki danes ni imel naočnikov, je hodil po stezah in skoraj z nosom preiskoval grmovje ter vohal zrak. Ves je vztrepetal, kadar je od daleč zagledal vrtnarja brez jopiča. Marina se ni prikazala niti pri zajtrku. To pa ni bilo nič nenavadnega.

Prišla je samo Fani in prosila Editu v imenu svoje gospodarice, če bi mogla za trenutek priti k njej. Ko je ura bila deset, sta obe dekleti prišli skupaj iz zgornjih prostorov. Nepu Marina ni privoščila drugega kakor kratek pozdrav, ki mu ga je vrnila z vrha stopnic, kakor ogorek cigarete. Prijela je Editu pod roko, krenila proti pristanu in pustila za seboj grofice Fosko. Nepa, vse tri goste in Steinegeja. Ko so ti dospeli v pristan, je Strela že odhajala na jezero z Marino, Editu in Rikom. Nekateri so ugovarjali.

»Srečno pot!« je vzkliknila Marina. »Kazali vam bomo pot.«

Njen glas ni mogel biti slajši in kretnja, s katero je spremljala besede, ni mogla biti ljubkejša.

Grofica Foska je vsa resna pogledala sina. Ta pa se je hotel pokazati brezbržnega in je zaklicala brezsrčnega begunka nekaj laskavih besed v slovo. Ostalim trem se je poznalo na obrazu, da so nevoljni.

Oba čolna sta krenila proti tisti strani, kjer se je jezero zoževalo in se za ostrim ovinkom skrilo za zaraščenim rtičem. Strela je plula v precejšnji razdalji od drugega čolna, čeprav so iz tega prihajale od časa do časa mile prošnje, naj jih počaka. Veliki čoln, napolnjen z ljudmi, je bil videti kakor kruljav starec, ki se muči, da bi dohitel razposajenega vnučka, ki mu je ušel. Marina se ni zmenila za prošnje, Riku pa je zadoščal en sam pogled, da je razumel, da ne sme zmanjšati brzine. Prav kmalu je iz čolna bila Strela videti kakor bela pičica sredi nejasne modrine jezera in jutranje megle, ki je ogrinjala gore.

Edita je bila vsa prevzeta. Zlata svetloba, v kateri se je kopal čolniček, milijoni biserov, ki jih je sipalo sonce na gladino jezera, živo zelena barva okoli stoečih trav, vse to je ni spominjalo na Nemčijo, kakor travniki okrog župnišča. Ni mogla govoriti. Le vzdihnila je od časa do časa.

»Kake občutke imate?« jo je po dolgem molku vprašala Marina.

»Ne vem. Najrajši bi jokala,« je odvrnila Editu.

»Jaz pa hrepenim po tem, da bi živela, da bi bila srečna.«

Edita ni odgovorila. Presenetilo jo je ogenj, ki je zažarel na Marininemu obrazu.

»Zelo vas cenim,« je nenadoma dejala Marina.

Edita jo je začudeno pogledala.

»Dobro vem, da sem vam zoprna,« je nadaljevala čez trenutek. Nič ne de.«

»Nikakor mi niste zoprni,« je odvrnila Editu z resnim in odločnim glasom.

Marina je skomizgnila z rameni.

»Voz kakor veš in znaš,« je zaklicala dečku, mu vrnila vrvi krmila in se okrenila popolnoma k Editi, da bi mogla govoriti z njo. Ta pa jo je prehitela.

»Vem,« je dejala, »da niste bili ljubeznivi z mojim očetom in zato ne morem biti iskreno ljubozna do vas. Rada bi vam to povedala v nemščini, ker se bojim, da se v italijanščini ne znam prav izraziti. Upam, da razumete moja čustva. Niti malo mi niste zoprni.«

»Se nameravate nastaniti v Milanu?« je vprašala Marina.

»Da.«

»Pišite mi iz Milana.«

Edita se je zamislila, nato pa je dejala:

»Ne morem vam pisati kot prijateljica.«

»Zelo odkritosrčno ste, gospodična Editu. A tudi jaz nisem nič manj. Nisem trdila, da gojim do vas prijateljska čustva, pač pa vas cenim. Med ženskami sploh ne more biti pravega prijateljstva. Ne pričakujem od vas čustvenih, praznih in hlapčevskih pisem. Kaj naj počnem z njimi? Potrebnovala bi le neka pojasnila. Za to pač ni potreba prijateljstva.«

»Tudi ni treba, da bi me zato morali ceniti.«

»O pač. Nikdar ne prosim za uslugo tistih, ki jih ne cenim. Prepričana sem, da mi boste naredili to uslugo kljub temu, da ste hudji name.«

Saj ste mi tudi danes jutraj ugodili, ko ste prišli sami z menoj.«

»Kaka pojasnila želite?«

»Vidite? Saj sem vedela že vnaprej. Povedala vam bom pozneje, za kaj gre.«

Cez nekaj časa je Marina zopet vprašala:

»Je bila vaša mati iz plemiške rodbine?«

»Da.«

»Popolnoma razumljivo.«

Editu je planila kri v glavo. Njene razumne oči so se zablistale.

»Ne poznam bolj plemenitega človeka, kot je moj oče,« je dejala.

»Kakšen se vam zdi moj bratranec?« je vprašala Marina, ne da bi se zmenila za njen odgovor, kakor da bi je ne mogel doseči.

»Ne poznam ga.«

»Ali ga niste videli in slišali govoriti?«

»O, pač.«

»Veslajte je Marina dejala dečku in udarila z nogo ob dno čolna.

Ko je Riko slišal, da sta gospodični govorili o Nepu, je začel prisluškovati in je komaj še dvigal vesla. Ob Marininem opominu je zardel in se nasmehnil, nato pa se je zopet zresnil in se z vso silo uprl ob vesla. Ker sta dekleti molčali, je začel govoriti on; imenoval je bližnje gore in nekatere vasi. Marina je zopet prišla za vrvi krmila in se ni zmenila zanj. Editu pa ga je začela spraševati. Tedaj se je dečku kar hitro razlajal jezik. S hribov se je slišalo slabotno lajanje psov, ki ga je prinašal veter. Riko je pripovedoval Editi, da to niso pravi psi, ampak duhovi, duhovi divjih lovec. Kdor jih sreča, mora kmalu potem umreti. Editu ga je vprašala, če vodi kaka pot preko hriba. Dečko ji je pojasnil, da je tam več stez. Ena izmed teh je še kar lepa in bodo lahko šli po njej, ko se bodo vračali peš domov.

SPORT

Von Tschammer je govoril

Nemški državni športni vodja von Tschammer und Osten je govoril nedavno na upravni akademiji v Chemnitzu in podal nekaj načelnih misli o športni vzgoji v vojnih in mirnih časih. Zavezoval se je za to, da je potrebno posvetiti vso skrb mladini. Ta sicer razume resnobo in važnost te vojne, ni pa izgubila svoje vedrosti in svežosti. Le tisti, ki bi znal negovati sončno razpoloženje mladine in ga ohraniti, jo bo sposoben voditi tudi do vojni. Tu je nastopil von Tschammer v spoznanju z državnim mladinskim voditeljem proti korakanju ženske mladine: dekleta naj prirajejo izlete in prepevajo, korakanje pa je za fante.

Glede moške mladinske telesne vzgoje velja prednost skrb za vojaško zmogljivost in izobrazbo. V 150 taboriščih, ki jih je organiziralo državno mladinsko vodstvo in katerih so se udeležili 17letni mladeniči, so opravili važno predvojaško delo za mladino. Naglasil je vzorno sodelovanje med mladinskimi in vojaškimi oblastmi, na drugi strani pa navdušenje, ki je vladalo med fanti.

Glede bodočnosti metod nemške športne vzgoje je von Tschammer izjavil, da bo dalj prednost preprostim in čim naravnostim vrstam športa. Tudi v bodoče bo igrala zasebna pobuda važno vlogo, kajti športno udejstvovanje je zasnovano na prostovoljnem sodelovanju. Pri vseh javnih športnih in telovadnih prireditvah je potrebno poudariti misel, da je zdravje naroda najvišji cilj, ki ga zasledujejo telesnokulturne organizacije.

Šport v kratkem

Nogometna enajstovica Kranja je gostovala v nedeljo v Celovcu proti tamošnjemu KAC Rapid. Gostje so podali prav dobro igro. Zlasti se je odlikoval Vreček, ki ima lep delež na zmagi, izraženi v razmerju 5:1 (4:0). Po nedeljskem kolu ni v koroškem nogometnem krogu bistvenih sprememb. Na prvem mestu so še vedno Jeseničani, ki vodijo s 5 točkami in raz-

liko golov 13:3. Celovski letalci so na drugem mestu, Kranjčani pa na tretjem.

Nov rekord v vztrajnem jadrnanju po zraku je postavil športni učitelj Vergenz (Dunaj) s poletom, ki je trajal 45 ur, 28.05 min. S tem je izboljšal dosedanje znamko za več kot 7 ur.

Celovčani so najboljši plavalci. — »Der Schwimmer«, glasilo nemškega plavalnega športa, je objavil listo najboljših klubov brez zimskega bazena. Zanimivo pri tej listi je, da je moška plavalna sekcija celovškega KAC-a na prvem mestu.

Brazilski športniki so sklenili, da bodo prekinili mednarodni športni promet, dokler bo trajala vojna. Osrednja državna športna organizacija v Rio de Janeiro je omenjeni sklep odobrila.

8000 gledalcev je bilo v berlinski zimski palači, ko so gledali otvoritveni turnir rokometu pod streho. Moštvo Charlottenburga je premagalo policijski SK in si priborilo županovo nagrado.

Storch je še vedno v izvrstni formi. Iz Nemčije poročajo o znakah, ki so jih dosegli krepki atleti v metih. Najboljši je bil Storch, ki je dosegel v metanju kladiva 56.95 m, v metanju uteži 19.22 m, v suvanju kamna pa 9.75 m.

Športniki, ali že veste...

... da je Vanni Canapele, znani italijanski igralec tenisa, ki si je priboril leta 1939, svetovno prvenstvo akademikov, nedavno promoviral za doktorja prava?

... da so v Kopenhagenu gledali boksarsko tekmo dvojčkov? Brata Kaj in Viggo Frederiksen spadata med najboljši danske boksarje in se oha potegujeta za državno prvenstvo. Pri zadnjem srečanju je bil Viggo udarnejši in je premagal svojega brata po ločkah.

... da je v Italiji vedno več zanimanja za košarko? Letos se je prijavilo k tekmovanju za pokal Bruna Musolinija nič manj kakor 419 moških in 292 ženskih skupin, kar je več kot prejšnja leta.

Umetni skok

»Halo! Pozor! Obrnite se vendar! Voda je na nasprotni strani!«

Mali oglasi

Kupimo

Pisalni stroj, gramofon in piščice, dobro ohranjene ali pa v neuporabnem stanju, kupuje plača najvišje dnevne cene: »EVEREST«, Prešernova ulica 14.

Krznen plašč perzijanar prvovrstno kvaliteto, kupim. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Perzijanec« št. 6560.

V najem

Večji kompleks zemlje za obdelovanje vzamemo v najem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zadruga« št. 6555.

Pravo perzijsko preprogo kupim samo od privatnika. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Brez posredovanja« št. 6480.

Službe

Dobe:

Prikojevalca

čevlarskega, urnega, za takoj, iščem. Ješe Bogo, Cesta na Loko 20.

Gospodinjstvo pomočnico za vsa hišna dela, iščem. Vprašati: Sv. Petra c. 31.

Prodamo

Rumeno korenje, repo za ribanje, krmilno peso, prodaja Gospodarska zveza v svojih skladiščih v Maistrovi ulici 10, dopoldne pa tudi na mesarskih stojnicah pri Ocvirku na Pogačarjevem trgu.

Klavirsko harmoniko otroško, novo, najboljši model za začetnike, znamke »Settimo Soprani« prodam ugodno. Franc Perlič, Kongresni trg št. 5, dvorišče.

Rumeno korenje

In krmilna pesa sta v pomankanju sena najboljši nadomestilo za krmo goved, zlasti krav mlekaric. Kupite ju pri Gospodarski zvezi v njenih skladiščih v Maistrovi ulici 10, in vsak dopoldan na Pogačarjevem trgu v mesarski stojnici Fr. Ocvirka.

GOSPODJE POZORI! Klobučarna »PAJK« strokovno očisti, preoblikuje in prebarva vse vrste klobukov po nizkih cenah. Lastna delavnica. Se priporoča Rudolfa Pajka, Sv. Petra c. 33

Del prodigio della Lampada Osram

Risparmiare corrente non significa sempre dovere ridurre la luce. - Infatti la lampada OSRAM-D che ha il filamento a doppia spirale trasforma molto vantaggiosamente la corrente in luce.

Risparmio di energia elettrica senza perdita di luce. Perciò si ottiene con le LAMPAD E OSRAM-D molta luce e poco consumo

Štediti s tokom ne pomeni vedno poslabšati razsvetljavo.

In res, žarnica OSRAM-D z dvojno vijajnico spreminja zelo popolno tok v luč.

Rezultat:

Prihranek električne energije brez poslabšanja razsvetljave.

Zelo dosežemo z

OSRAM-D ŽARNICO mnogo svetlobe in majhno porabo

G 2

Edgar Wallace:

11

Skrivnost skrivljene sveče

Roman.

»Ne bi mogel prisoči, kakšne barve je bil papir, in e, kako obsežno je bilo pismo,« je rekel. »Jaz pa mislim, da bi mogli,« je pritiskal T. Ks., »ko ste vendar zažgali ovitek. Menil bi, da ste si vse to zapomnili.«

»Ne spominjam se, da bi zažgal kak ovitek,« je mirno odvrnil Grk.

»Na vsak način,« je nadaljeval T. Ks., »ko je gospod Lexman bral ono pismo...«

»Katero pismo menite?« je vprašal Kara in namrščil obrvi.

»Gospod Lexman je dobil neko grozljivo pismo,« je potrpežljivo ponovil T. Ks., »ki mu ga je pisal Vassalaro in vam ga je prebral. Potem je dal pismo vam in ste ga tudi sami prebrali. Gospod Lexman je nato v vaši navzočnosti spravil pismo v jekleni predal blaginje.«

Kara je zmajal z glavo in se prostodušno nasmehnil.

»Mislim, da se temeljito motite,« je rekel, kakor bi se opravičeval, »zakaj kakor se spominjam, da sem videl, ko je sprejel pismo, ga vendar nisem nebral in ne slišal brati.«

T-u Ks-u so se oči zožile in njegov glas je postal kovinasto trd.

»In če bi vas spravil v kletko, ali bi prisegli, da niste nikdar ne videli ne brali ne slišali brati onega pisma in da vam ni nič znanega o kakem takem pismu, ki naj bi ga bil dobil gospod Lexman?«

»Prisegel bi,« je odgovoril hladno. »In bi prisegli, da niste videli ves teden Vassalaru?«

»Seveda bi,« je smehljaje se odgovoril Grk. »In da ga niste videli snoči,« je pritiskal T. Ks., »in da niste govorili z njim na hodniku postaje Lewes, in da niste, ko ste ga zapustili, nadaljevali svoje poti proti Londonu, marveč da ste zaobrnil avto in se vrnili v bližino Beeton Traceya?«

Grk je poblebel kakor mrlič in ni niti trenil z obrazom.

»In ali bi tudi prisegli,« je nadaljeval T. Ks. neizprosno, »da se niste ustavili na voglu kraja, ki mu pravijo Mitre 'e Lot, in da niste šli skozi neko ograjo blizu svojega avtomobila in da niste opazovali vse žaloigre?«

»Prisegel bi.«

Karov glas je postal vreseč in zbit.

»Ali bi tudi prisegli, kdaj ste točno prišli v London?«

»Prišel sem med deseto in enajsto,« je odgovoril.

T. Ks. se je nasmehnil.

»In bi prisegli, da niste prečkali Guildforda ob dvanajsti in pol in da se niste ustavili in vzeli bencina?«

Grk se je medtem obvladal in je vstal.

»Zelo prekanjeni ste, gospod Meredith, saj je to vaše ime, kajne?«

»Je,« je odgovoril T. Ks. mirno, »meni ga ni bilo treba nikdar tolikokrat menjati, kakor ste ga morali vti.«

Videl je, da je v sosedniških očeh zablistalo, in videl je, da je zadel v živo.

»Čas je, mislim, da odidem,« je menil nato

Kara. »Prišel sem z namenom, da bi videl gospo Lexman in nisem mislil, da dobim tu namesto nje kakega policista.«

»Dragi gospod Kara,« je rekel T. Ks., vstal in si prižgal cigareto, »to neprijetno izkustvo si boste pač morali zapomniti za vse življenje.«

»Kaj hočete reči?«

»Prav to, kar sem rekel: vedno morate biti pripravljeni, ko boste kako osebo čakali, da boste srečali drugo, in ker niste posebno srečni, bo ta druga oseba vedno kak policist.«

Tudi njemu so se zablistale oči, ker ga je zgrabila jeza in ga vsega pretresla.

»Dvoje dokazov nujno potrebujem, da bi rešil gospoda Lexmana iz zelo resnega položaja: prvi je pismo, ki je bilo sežgano, kakor veste.«

»Da,« je odvrnil Kara.

T. Ks. se je oslonil na pisalno mizo.

»In kako to veste?« je ostro povzel.

»Mi je že kdo povedal, kdo ne vem.«

»Ni res,« ga je zavrnil T. Ks. »Tega razen mene in gospe Lexman nihče ne ve.«

»Toda, dragi moj,« je nadaljeval Kara in si natikal rokavice, »saj ste me že vprašali, ali nisem sežgal pisma!«

»Rekel sem — ovitka,« se je nasmehnil T. Ks.

»In ali ste mi hoteli povedati kaj tudi o drugem dokazu?«

»Drugi dokaz je revolver,« je rekel T. Ks.

»Revolver gospoda Lexmana?« je vprašal Grk raztreseno.

»Tega že imamo,« je trdno odgovoril T. Ks.

»Orožje, ki ga je imel Grk, ko je grozil gospodu Lexmanu, hočemo.«

»Potem se bojim, da vam ne bom mogel pomagati.«

Kara je odšel proti vratom in T. Ks. je stopil za njim.

»Rad bi videl gospo Lexman,« je rekel T. Ks., »in rečem vam, da je ne boste,« je odvrnil T. Ks. Oni se je rogajoče obrnil.

»Ali ste tudi njo aretirali?« je vprašal.

»Prosim, da se pomirite,« mu je rekel trdo T. Ks.

In je spremljal Kara k njegovi limuzini, ki ga je čakala.

»Vidim, da imate nocoj novega šoferja,« je opomnil T. Ks., medtem ko se je hotel Kara razpočiti od jeze.

Kara je stopil prožno v avto.

»Če boste pisali prejšnjemu vozaču, mu sporočite tudi moje pozdrave,« je rekel T. Ks., »in prosim vas, poizvedite lepo, kako je z njegovo materjo. To vas posebej prosim.«

Kara ni nič odgovoril, a ko se je avto oddaljil, se je udobno zleknil v blazine in se začel jeziti in kleti.

V.

Šest mesecev pozneje je T. Ks. Meredith skrbno očistil nocoj vijujo, ki mu je bila potrebna, na specialko Suesexa, ko se je naznanil načelnik.

Sir George je smatral Ta. Ksa. za najtrežnejšega uradnika in zato ni nikdar opustil prilike, kakor se je izražal, da ne bi obiskal svojega podrejenega uslužbenca.

»Kaj delate?« je zamrmral.

»Današnje jutranje opravilo je študij zemljevida,« je odgovoril T. Ks., ne da bi ga pogledal.

»Zelo star zemljevid imate,« je menil načelnik.